د لمانځه په قعدو کې

د شهادت په ګوته اشاره

Ketabton.com

لیکوال :

عبدالرحيم فوزي(هروي)

ژباړن :

نعمت الله پټانزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

دخپل پلار شهیـداسدالله سپیڅلي روح اوګراني مورته چې تل یې

دعلم اوپوهې لورته هڅولی یم په ډیره مینه ډالۍ کوم .

ژباړن

دچاپ ټول حقوق یې له ژباړن سره خوندي دي

کال : ۱۳۹۵ هـ ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

مژده درچشم سنائی تیربادا چون سنا ن

گر زمانی زنده گی خواهد سنائی بی سنن

(سنائي غزنوي)

دبشریت ستر لارښود نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) په یوه حدیث شریف کې داسې فرمایي :

« عن ابی هریرة رضی الله عنه قال : قال النبي صلی الله علیه وعلی آله واصحابه وسلم : ان جزء من سبعین جزء النبوة تاخیر السحور وتبکیر الافطار واشارة الرجل با صبعة فی الصلوة . »

قدوری دعبدالرزاق اوکامل ابن عدی مسند ،فتاوی العزیزي : ۴/۱

دحدیث شریف ژباړه :

« له ابوهریره رضی الله عنه څخه روایت دی چې نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) ویلي دي چې : دپشلمي په وخت کې دډوډۍ خوړلو وروسته والی (دسهار راختلوته نږدې) اوپه روژه ماتي کې بیړه (دروژې ماتول ترلمرلویدنې وروسته دماښام ترتحقق موندلو پورې) اودلمانځه په قعدوکې دالله(جل جلاله) دوحدانیت لپاره دشهادت په ګوته اشاره کول دپیغمبرۍ داوېایمې برخې څخه یوه برخه ده . »

مه نازیږئ په ښایست ددې دنیا

پاتې کیږي هم له شاه هم له ګدا

ابدي ژوند درنه غواړي نیک عمل

توښـه جوړه کړئ دنیاکې دعقــبا

(پټانزی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمطالبولړلیک

سرلیک **مخکنه**

دژباړن سریزه...6

دلیکوال خبرې 9

داستاذ ضیاء احمد« فاضلي» سریزه.......................................10

دلمانځه په قعدوکې دشهادت دکلمې دتلفظ په وخت کې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل...........12

هغه اصول اوقواعد چې دشهادت په ګوته سره داشارې کولو په وړاندې نیوکې دفع کوي.....................20

دحدیث په متن کې دګډوډۍ نشتون.......................................20

په ظاهرالروایت کې دشهادت په ګوته داشارې دیادونې نشتون...........................21

دوقاراو آرامۍ نشتون 22

دشهادت په ګوته داشارې کولو په اړوند دشهیدمیرزا مظهر«جان جانان (رحمة الله علیه) » فقهې څیړنې.23

په زړه پورې پلټنه...25

پیوستونه...26

ویل ،کول اونیت...26

لمونځ هغه وخت دکمال درجې ته رسیږي چې دزړه حضورپه کې منځ ته راشي.................................27

په عبادتونو اوطاعتونوکې دزړه دحضور ارزښت اومرتبه...........................28

دقیامت په ورځ دبدن دهرغړي دکړو وړو شهادت اوګواهي...........................29

دالله (جل جلاله) دسپیڅلي ذات څخه په ظاهري اوباطني غړیو سره دشرک نفې کول 30

(c) ketabton.com: The Digital Library

تبصره (ځرګندونه)..30

په فعل اوعمل سره دشکرایستل اوحمدویل غوره دي ،په قول او ویلوسره دشکرایستلواو حمد............31

حمد..31

دطب دپخوانیوعلماوودڅېړنې پایله «دشهادت دګوتې اړیکه (نږدې والی) له زړه سره» 32

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داحنافوفقهاوو کرامو(رحمة‌الله علیه).....34

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه ضروري احکام اومسائل..................................37

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه اړونددڅلورګونو امامانو 39

دشهادت په ګوته سره داشارې دسنت والي دنفې کولو ځینې کمزوري دلائل 41

ځینې کتابونه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په کې تشریح اوتائېد شوي دي............................43

دلیکوال لنډه پېژندنه..44

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژباړن سریزه

الحمدلله ،الحمدلله الذي أرسل بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین کله ،والصلا ة والسلام علی سیدنا ومولانا محمد وعلی آله واصحابه أجمعین . امآ بعد :

درنولوستونکو:

هرڅوک چې د لمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوفضائل ،ګټې اوبرکتونه دلومړي ځل لپاره لولي کېدای شي ډېرحیران پاتې شي چې داډول حرکت په لمانځه کې دومره نیک اثرات له ځان سره لري دخلکو داحیرانتیا کېدای شي ددې عمل دحکمتونو او اسرارو په اړه دمعلوماتودنه لرلو له امله وي خو ؛ ددې عمل عمده اولوی حکمت دهغه په عملي کولوکې نغښتی دی چې دهغه په اړه بایدډېرې ځیرنې ترسره شي دالله (جل جلاله) یوالی اوعظمت په داسې وخت اوځای کې چې ژبه دهغه دیوالي په بیانولو سره لګیاوي اوزړه هم په هغه باندې تدبرولري اوپه دغه عمل باندې تأکېدوکړي ،سترګې اوفکرهم پرهغه باندې شاهداوګواه وي ، ترڅویوواقعي لمونځ کوونکی چې پرتول وجوداوهواسو یې خبروي دالله (جل جلاله) توحیداویوالی په دې سترعبادت کې ترسره اوښکاره کړي اویو څرګند پیغام چې څوځله په یوه شپه اوورځ کې تکراریږي له ځان سره واخلي اودژوندانه په ټولوبرخوکې ورته عمومیت ورکړي اویوازې دالله (جل جلاله) لپاره دعبادت په کولواودهرډول شرک دنفې کولوپه منظورخپل ځان دعزت اوخپلواکېت هسکې څوکې ته ورسوي .

دلمانځه په قعدوکې دالله (جل جلاله) د وحدانیت په منظور دشهادت په ګوته سره اشاره کول سنت دي ،اوداعمل داسلام سترپیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) ترسره کړی دی اوپه دې اړه له اصحابو کرامو(رض) ، داهل سنت والجماعت څلورګونوامامانواونوروعلماوو کرامو(رح) څخه هیڅ اختلاف اومنعه نه ده روایت شوې بلکه داعمل دټولودتائید وړګرځیدلی دی . ددې لپاره چې ددې نیک اوباارزښته عمل دګټوڅخه برخمن شواوپه لمنځونوکې موددې عمل په ترسره کولوسره زړونه پوره حضوراوآرامي ومومي اوشیطاني وسوسې موله زړونوڅخه لیرې شي اوبالاخره داعبادت (لمونځ) مو دالله (جل جلاله) په لوی دربارکې قبول شي اوله بلې خوادرسول الله (صلی الله علیه وسلم) پیروي اودالله (جل جلاله) رضایت ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مينه اومحبت مولاس ته راوړی وي ، لکه چې الله (جل جلاله) په خپل سپيڅلي کتاب قرآنکريم کې داسې فرمايلي دي : «قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ .»

دآل عمران سورت (۳۱) آيت .

ژباړه : « ورته ووايه که چېرې تاسوالله (جل جلاله) دوست ګڼئ نوزمامتابعت وکړئ الله (جل جلاله) به تاسودوست وګڼي اوستاسوګناوې بـه وبښي اوالله (جـل جلالـه) ډيربښـونکی اورحـم والادی . » چې پـه پورتنی آيت شريف کې درسول الله (صلی الله عليه وسلم) په پيروي اومتابعت کې دوې ښکاره ګټې بيان شوی دي : لومړی:- داچې دالله (جل جلاله) محبوبيت لاس ته راځي. دويم:- داچې ګناهونه ببښل کيږي اودالله (جل جلاله) هرمحبوب ته دامقام نه رسيږي اوداتباع معنی هم په عمل اوطريقه کې پيروي کول دي يعني درسـول الله (ص) پـه قدمونوبانـدې قدمونـه کېږدئ اودهغـه پـه لاښـوونوعمل وکړئ اودهغـه سـنتونه ژوندي کړئ ترڅودالله (جل جلاله) رحمت اوبښنې ورووګرځئ لکه چې بل ځای الله (جل جلاله) په خپل کتاب قرآنکريم کې داسې فرمايلي دي :

«وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ. » دنورسورت (۵۶) آيت.

ژباړه : « اولمونځ اداءکړئ اوزکات ورکړئ اودپيغمبراطاعت وکړئ ترڅورحم درباندې وشي . »

اوهمدارنګه رسول الله (صلی الله عليه وسلم) په يوه حديث شريف کې داسې فرمايلي دي :

«عن بلال بن الحارث المزنی قال قال رسول الله (ص) من احياسنة من سنتی قداميتت بعدي فان له من الاجرمثل اجور من عمل بها من غيران ينقص من اجورهم شيا. » رواه ترمذی ،مشکوة ۳۰مخ .

ژباړه : « لـه حضرت بـلال بـن الحـارث المزني (رضی الله عنه) څخه روايت دي چې رسـول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي : ځوک چې زماله سنتوڅخه يوسنت ژوندی کړي په داسې حال کې چې زماڅخه وروسته خلکوپريښی وي ،هغه لره دومره اجر دي لکه ځوک چې په هغه باندې عمل کوي پرته له دې چې دهغه له اجراوثواب څخه کوم شی کم شي .»

په همدې منظورمې نوموړې رساله چې ښاغلي مولوي عبدالرحيم فوزي (هروي) په دري ژبه سره ليکلې ده اولـه ډيرومهمـواومعتبروفقهې کتابونوڅخـه يـې اسـتفاده کـړی ده اوپـه نومـوړې رسـاله کـې يـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجیدوعلماؤکرامو ،احنافواوځلوروامامانو(رحمة الله علیهم) ځیرنې چې په دي اړه یې سرته رسولې دي دمعتبرومنابعوپه راوړلوسره بیان کړې دي.

دیادونې وړبولم چې په دې رساله کې دځینې عباراتو منابع اوسرچینې له لیکوال څخه پاتې شوې وې اوپه ځینو برخوکې یې دچاپ پرمهال متني تیروتنې هم دلوردې خومادډیرې ژورې مطالعې اوځیړنې په مرسته اوهمدارنګه د« ښاغلي استاذالعلماء شیخ الحدیث والتفسیر الحاج مولوي بسم الله (متوکل) دکابل دعربي دارالعلوم پخواني استاذ اودپټان خیلو ددیني اوعلمي زده کړو دعالي مرکز مشر اواستاذ » په سالمو مشورو اولارښونو سره دانیمګړتیاوې پوره کړې ، له بلې خوا درسالې لیکوال له ځینومعتبرو فقهي کتابونوڅخه عربي متنونه رااخیستي ؤ اودهغه ژباړه یې په دري ژبه باندې نه وه کړې بلکه هغه یې په کلي توګه تشریح کړې ؤ ،خوماهغه په بشپړه توګه پښتوژبې ته راوژباړل اوپه دې نیک کارسره دالله (جل جلاله) په مرسته اوکمک بریالی شوم .

همدارنګه له « ښاغلي استاذالعلماء شیخ الحدیث والتفسیر الحاج مولوي بسم الله (متوکل) دکابل دعربي دارالعلوم پخواني استاذ اودپټان خیلو ددیني اوعلمي زده کړو دعالي مرکز مشر اواستاذ » څخه ډیره مننده وی یم چې ددې رسالې په ژباړه کې یې خپلې هڅې اوسالمې مشورې ونه سپمولې ، نورې خپلې خبرې رانغاړم داتاسې اوداهم دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره .

ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم

ستاسې ددعاوو په هیله

نعمت الله پټانزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلیکـوال خبرې

الحمدلله الذی ابداع المخلوقات فی ستة ایام بمحض الارادة والصلوة والسلام علی نبیه سیدنا محمد الذی ایده بالقول والاشارة وعلی آله واصحابه هم نجوم الاقتداء فی الشریعة بالارشادوالهدایة وعلینا وعلی جمیع المومنین شکرألله الذی وفقنا بعمل هذه الشهادة ولکل امرمن امورالشریعة للعاملین المخلصین تلذذات وسقایة ولکن للاشارة بالمسبحة فی الشهادة لذة خاصة باعلی المزایة کمااشارالنبی الی مزیة من مزیاته هی مدهرة الشیطان بشدة ومرارة وتحصیل بعملها حضورالقلب : وهی من سنن الصلوة باثرالروایة والدرایة .

امآبعد :

له هغه څېړنوڅخه وروسته چې ما دشهادت په ګوته سره داشارې په اړه دفقهاوو علماءکرامو(رحمة الله علیهم) په لیکل شویو آثارو اوکتابونو کې وکړې اودهغوی څېړنې چې په دې اړه يې کړې وې په ډېرغورسره مطالعه کړې ددې لپاره چې هرمومن شخص دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په ټاکلي وخت اوځانګړي کېفیت سره ترسره کړي اوهغه دلمانځه له سنتونوڅخه وګڼي ،نودهمدې مقصد لپاره مې دمعتبرو دیني ،ثقه محقیقنو څېړنې چې دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل دسنت والي دثبوت لپاره دیوې رسالې په بڼه راغونډاوتحریرکړل ترڅونوموړې قضیه په صراحت سره ثابته شي اوددې سنت عمل له ګټو ،فضائلواوحکمتونوڅخه يې مومنان برخمن شي . ددغه سنت عمل ګټې څه داسلامي فقهې او څه دعقیدتي مسائلواودطب دعلم له نظره له ورایه ښکاريږي اودسلفوعلماءکرامو(رحمة الله علیهم) په مختلفونظرياتوکې تائید شوې دي لکه چې امام مالک (رحمة الله علیه) فرمایلي دي : دشهادت دګوتې عروق له زړه سره په ذاتي ډول یوه ځانګړې اړیکه لري په دغه صورت کې دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره کول دانسان (مومن بنده) دزړه دويښتيا اودهغه دحضوردموندلو سبب کيږي .

ګرانو لوستونکو !!

زه درسالوپه تدوین اوتهیه کولوکې ډېرکوښښ کوم چې هغه ټولوته داعتماد وړ وي په همدې اساس دجیدو علماء کرامو(رحمته الله علیهم) دلیکنوعربي متنونه اوعبارات دهغه له منابعواوسرچینوسره په خپلولیکنوکې رانقل کوم اودهغه مفهوم له نوموړو عباراتو لاندې ذکرکوم ترڅوپه عمومي توګه اوحتی دنویو زده کوونکو لپاره دګټې اخیستنې وړ وي اوسربیره پردې ټول لوستونکي له هغه څخه برخمن شي

عبدالرحیم فوزي (هروي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

داستاذ ضیاء احمد « فاضلي» سریزه

دلوی خدای (جل جلالـه) ستاینه اوشکر اداء کوم چې مونږیې دایمان اوتوحیدپه ګانه سمبال کړي یواوداسلام دسترپیغمبر خیرالانام(صلی الله علیه وسلم) امتیان (خیرالامم) یې ګرځولي یو ،اودبشریت په سترلاربنود اودپیدایښت په ځلانده ستوري جناب نبي کریم (صلی الله علیه وسلم) ، دهغه په کورنۍ اوربښتینو ملګرو درود اوسلام وایم . څوک چې په لمانځه کې دشهادت په ګوته داشارې کولوفضیلتونه اوبرکتونه دلومړي ځل لپاره لولي کیدای شي ډیرحیران پاتې شي چې په لمانځه کې داډول حرکت څومره نیک اثرات له ځانه سره لري اوترڅومره اندازې پورې دپرتمینې شرعې دپاملرنې وړ ګرځیدلی دی ،دغه حیرانتیاددې نیک عمل دحکمتونو اواسرارو په اړه دمعلوماتو دنه لرلو له امله منځ ته راځي .

زماپه آندددې عمل یولوی حکمت دهغه په سرته رسولوکې په ډیرپام او دقت کې دی چې هغه ته بایدډیره پاملرنه وشي ،په عمل کې دالله عزوجل دیوالي بیانول په یوه سمه طریقه ،معین وخت اوځای کې چې ژبه دهغه په بیانولو لګیا وي اوزړه په هغه باندې تدبرولري ،عمل پرې تأکید وکړي ،سترګې اوفکرپه هغه باندې شاهد اوګواه و اوسي ،ترڅو یو پوه اوواقعي لمونځ کوونکی په خپل ټول فکر اووجود سره دلوی څښتن (جل جلاله) یوالی اووحدانیت بیان اوترسره کړي اوپه دې واضح اورسا پیغام سره هره شپه او ورځ دالله عزوجل دوحدانیت لپاره دژوندانه په ټولوبرخوکې دخالصانه بنده کې په توګه دالله (جل جلاله) سره دهرډول شرک دنفي کولو په خاطر دعزت ،سرلوړۍ اوخپلواکۍ هسکې څوکې ته ځان ورسوي اوپه ژبه سره دغه محمدي ناره بدرګه کړي «... ان صلاتی ونسکی ومحیایی ومماتی لله رب العلمین ،لا شریک له ...» .

هو! ربښتیا که چیرې پوره غور اوپام وکړو چې دالله (جل جلاله) دتوحید اویوالي دبیانولولپاره په لمانځه کې هیڅ کوم عمل داشارې په نسبت ویښوونکی نه دی ، دایوځانګړی استثنائي خاصیت دی چې داشارې کول له هغه څخه برخمن دي . له بلې خوا داسلام په سپیڅلي دین کې ترټولو شریف ترینه مسئله دتوحید ښودل شویده نو ؛په دې اساس دغه عمل دومره ارزښتناک دی چې دفضیلت اوارزښت پریکړه یې تاسولوستونکوته پریږدم .

په دې ټولوسربیره دتأسف اوبدمرغۍ ځای دی چې زمونږپه ټولنه کې تراوسه پورې هم دغه آسانه او وړیا توحیدي عمل دپام وړ نه دی ګرځیدلی اوګڼ شمیرخلک دهغې په اړه زړه نازړه ،بې پروا اوبې برخې پاتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـوي دي . همـدا دزړه سـواندو علمـاء کرامـو رسـالت دی چې دپیغمبر(صـلی الله علیـه وسـلم) دسـنتوواقعي ښیره دین پرورو خلکوته ښايي اودوی ددیني ارزښتونو ژوندي کوونکي بلل کیدای شي .

نو ؛په دې برخه کې دقدرمن ورور ښاغلي مولوي عبدالرحیم فوزي (هروي) هاند اوهڅې دستایلو وړ دي چې داډول کره اومعتبره رساله یـې تـدوین کړیده ،لوی خدای (جـل جلالـه) د ددې نیک اقدام بدلـه ورکړي اوخدای (جل جلاله) دنور توفیق هم ورپه برخه کړي چې دعلم اوپوهې دنورو ټولو خاوندانو سره داسلامي روزنې ، بیدارۍ او اصلاح لپاره نور کوټلي ګامونه هم اوچت کړي .

په درناوي

ضیاء احمد« فاضلي»

دهرات دلرغوني جامع جومات واعظ ، د احیاء العلوم دمدرسې مسؤول

اودهرات پوهنتون دشرعیاتو اواسلامي علومو دپوهنځۍ استاذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت دکلمې دتلفظ په وخت کې دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل داثبات په اړه دفقهې دجیدوعلماؤو کراموڅیړنې

ځینوعلماوو دشهادت په ګوته سره اشاره کول مکروه ګڼلي دي لکه: (صاحب منیة المفتی) ، ځینوحرام بللي لکه چې په خلاصه کیداني کې روښانه شوي دي خوځینوبیامستحب ګڼلي دي لکه چې د رمزالحقایق په کتاب کې یې نقل شوی دی اوځینې علماوولیکلي دي چې داشارې دنه کولو اختیارلري لکه په عالم ګیري کې چې دخلاصې څخه نقل شوی دی. مګرداټول دحقیقت په سمه لاره نه دي تللي نوسمه اوصحیح خبره داده چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول سنت دي اودا خبره په صحیحواحادیثوسره ثابته شوې ده لکه چې امام محمد(رحمة الله علیه) په خپل کتاب موطاء کې لیکلي دي چې دا زما او دامام ابوحنیفه (رحمـة الله علیـه) قـول دي چـې دشـهادت پـه ګوتـه اشـاره کـول سـنت دي اوپـه دې اړه لـه اصحابوکرامو ،سلفوعلماوو او څلوروامامانو(رحمة الله علیهم) څخه هیڅ مخالفت نه دي نقل شوی اوکه څوک دامکروه اویاحرام ګڼي دیوه سخت جرم مرتکب شوي دي.

سلطان العلماء ملاعلی قاری (رحمة الله علیه) د(تزیین العباده لتحسین الاشاره) په رساله کې دسمو روایاتو اودلایلو دراوړلوڅخه وروسته داسې لیکي :

«وهومذکورفی الصحاح وغیرهاماکادان یکون متواترأبل یصح ان یقال انه متواترالمعنی فکیف یجوزلمومن بالله ورسوله ان یعدل عن العمل ویاتی التعلیل فی معرض النص الجلیل مع ان ذلک مدخول صدرمن العلیل ...واختزر بالصحیح عما قیل لایشیرلانه خلاف الدرایت والروایة . »مجموعة الفتاوی ابوالحسنات محمدعبدالحی لکهنوی : ۶۲ مخ .

ژباړه : « اوهمدغه (دشهادت په ګوته اشاره کول) داحادیثوپه صحیحواونوروکتابونوکې ذکرشوې ده کېدای شي دمتواترحکم ته ورسیږي ،بلکه صحیح داده چې ووایو معنوي متواترده نودهغه کسانولپاره چې په الله (جل جلاله) اورسول الله ایمان لري څرنګه جواز ولري چې له هغه نه مخ اړوي چې وروسته همغه نص راځي کوم چې دهغه په اړه ویل شوي دي او دهغو خلکوخبره مردوده ده چې وایي : اشاره مه کوي ځکه چې داد درایت اوروایت یعنې دعقلي اونقلي دلیل خلاف عمل دي . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه السیدمحمد امین ابن عابدین(رحمة الله علیه) دردالمختار کتاب په اول ټوک ۳۴۲ مخ کې نوموړې موضوع په لاندې ډول تصریح کړیده :

«وفسرت الاشاره بهذه الکیفیة فی عامة الکتب کالبدایع وغیرهاکما ذکرت عباراتهم فی رسالتی سمیتها رفع الترددفی عقد الاصابع عندالتشهد فیعقد عندها ویرفع المسبحة عندالنفي ویضعها عندالاثبات وهذاما اعتمدالمتأ خرون لثبوته عن النبی(صلی الله علیه وسلم) بالاحادیث الصحیحة ولصحة نقله عن ائمتنا الثلاثه فلذا قال فی فتح : ان الاول بسط الاصابع بدون الاشارة خلاف الدرایة ولروایة ، واماماعلیه عامة الناس فی زماننا مع الاشاره من البسط بدون عقد فلم اراحدا قال به سوی الشارح تبعا للشرنبلالیه عن البرهان للعلامه ابراهیم الطرابلسی صاحب الاسعاف من القرن العاشر واذاعارض کلامه کلام جمهورالشارحین من المتقدمین والمتأخرین (رحمة الله علیهم) من الذکرالقولین فقط ،فالعمل علی ما علیه جمهورالعلماء لاجمهورالعوام فاخرج نفسک من ظلمة التقلیدوحیرة الاوهام واستضئ بمصباح التحقیق فی هذا المقام فانه من منح الملک المنان ».

ژباړه : « داشارې دکولو په اړه په ډیرو عاموکتابونوکې لکه په بدایع اوداسې نورو کې هم داسې یادونه شویده لکه ما (علامه ابن عابدین رح) یې چې عبارتونه په خپله رساله کې چې نوم یې (رفع الترددفی عقد الاصابع عند التشهد) دی ذکر کړی دی چې لومړی به نورې ګوتې راټولې اوبیابه دشهادت ګوته دنفې (لآاله) په وخت کې پورته کیږي اوداثبات (الاالله) په وخت کې بیرته کښته کیږي اوورستنیو علماوو دې مسئلې ته اعتباروکړی دی دنبي (ص) په صحیحو احادیثوسره یې ددې عمل ثبوت کړی دی اوددې عمل دصحت لپاره یې داحنافوله دری ګونو امامانوڅخه نقل کړی دی ، لکه چې دفتح القدیرپه کتاب کې یې چې داسې یادونه شویده : چې ګوتې په هواریاغوړیدلي حالت کې ساتل او اشاره نه کول دعقلي اونقلي دلیل خلاف کاردی ،مګر زمونږپه زمانه کې ډیرخلک ګوتې په خپل هوارشکل ساتي اواشاره کوي داقول دهیچاڅخه ثابت نه دي چې پرته له الشارح کتاب (چې دللشرنبلالیه کتاب شرحه ده چې دبرهان کتاب نه نقل شوي ده چې دادعلامه الطرابلیسي صاحب الاسعاف چې په لسمه هجري پیړی کې یې ژوند کولو) څخه بل چاپه دې اړه څه نه دي ویلي.کله چې دپورتنی لیکوال دقول اودجمهورو مخکینیو او وروستنیو شارحینو (شننونکو) په قول کې اختلاف راشي نو دجمهورو علماوو قول ته ترجیح ورکول کیږي اوپه هغه سره به عمل کیږي نه دعوامو خلکو په قول نو ؛ په دغه ځای کې لیکوال دتقلید له تیارې ،دحیرانتیا اوشک له

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیارې ځان ایستلی دی اودا مسئله یې دتحقیق اوڅیړنې په ځراغ سره روښانه کړه اوپه ده باندې دالملک المنان رب لورینه شویده .»

په همدې ترتیب ابن همام (رحمة الله علیه) په خپل کتاب فتح القدیرکې په لاندې عبارت سره ددې موضوع دتایید لپاره داسې فرمایلي دي :

«واتفقت الروایات عن اصحابنا جمیعا فی کونه سنة وکذا عن الکوفیین والمدنیین وکثرت الآ ثار والاخبار وکان العمل بها اولې ... لان محمدا قال فی کتاب المشیخة: انه کان یشیر فنفعل ما فعل النبی (صلی الله علیه وسلم) ونصنع ماصنعه وهوقول ابی حنیفه (رحمة الله علیه) وقولنا ... وهو المروی عن محمد فی کیفیته الاشاره قال یقبض خنصره والتی تلیها ویحلق الوسطی والابهام ویقیم المسبحة کذا عن ابی یوسف (رحمة الله علیه) فی المالی ... وروی ان ائمتنا الثلاثة : ابی حنیفه وابی یوسف ومحمد(رحمة الله علیه) انه (صلی الله علیه وسلم) یشیرعندالتشهد وانه(صلی الله علیه وسلم) یعقداصابعه ... ومعلوم ان مدارسعی المجتهد علی العمل بما صح عن رسول الله (صلی الله علیه وسلم) اما بعدصحة وثبوت فلا یصح اذلا مجال للرای مع النص ... ولذا قال المحقق ابن الهمام (رحمة الله علیه) ان عدم الاشارة خلاف الروایة ولدرایة ».

ژباړه : « دټولواحنافوپه اتفاق سره اشاره کول سنت ده اوهمدارنګه دکوفې اومدینې دخلکوڅخه ډیرروایات اواخبارشته دي چې وایي په هغه سره عمل کول غوره دي ځکه چې محمد(رح) دالمشیخه په کتاب کې ویلي دي داچې پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) اشاره کوله نوموږهم په هغه څه چې پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) پرې عمل کړی عمل کوو چې داخبره د امام ابوحنیفه (رح) ده اوزماخبره هم داده اوداشارې څرنګوالی اوکیفیت دامام محمد(رح) څخه داسې روایت شوی دي : دښي لاس دری ګوتې «خنصره (غچی) ،بنصره(په غچی ګوته پسې) ،وسطی(منځنی)» راغونډوو اودابهام ګوته (بټه ګوته) دوسطی (منځنی) ګوتې سره نښلوؤ او مسبحه (دشهادت ګوته) پورته کوو .

اوهمدارنګه دامام ابویوسف (رح) څخه دالمالی په کتاب کې یادونه شوې ده اوله مونږ دری واړه امامانوڅخه همداډول روایت شویدي ،امام ابوحنیفه (رح) ، امام محمد(رح) اوامام ابویوسف (رح) وایي چې پیغمبر(صلی الله علیه وسلم) به دناستې په حالت (التحیاتو) کې اشاره کوله ،اوداهم معلومه خبره ده چې مجتهد که هر څه ووایي باید له قرآن اونبوي سنتو څخه یودلیل ولري ،وروسته له دې چې ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حديث صحت(سم والی) ثابت شو نو ؛ دابياصحيح نه ده چې څوک له ځانه نظراو رايه ورکوي اوهمدارنګه ابن الهمام (رح) وايي چې داشارې نه کول دروايت (نقل) اودرايت (عقل)([1])خلاف کاردي.

په همدې اساس ابن عابدين (رحمة الله عليه) هم دخپلو ليکنو او رسالوپه لړکې له يوې خپلواکه رسالې څخه دشهادت په ګوته سره داشارې په اړوند لاندې مهمې نقطې دتبرک لپاره راوړل شوې دي :

«فيقول فقيرالی رب العلمين محمدبن عابدين وقد کنت جمعت رسالتی سميتها رفع التردد فی عقد الاصابع عند التشهد اثبت فيها تصحيح الاشاره مع العقد نقلا من کتب ائمتنا الخالية عن النقد بعبارات صريحة المنيعة وخيرڼې منيفة بديعة ثم اطلعت الآن علی رسالة مسمات بتزيين العبادة لتحسين الاشارة الخاتمة القراء ولفقهاء والمحدثين ونخبة المحقيقين والمدقيقن السيد ملا علی قاری عليه رحمة ربه الباری فرائيته رجع فيها رواية الاشارة بالادلة القوية من نصوص الفقها ء والسنة السنية حتی ادعی انه متواتر... ثم قال : هذه احاديث کثيرة بطريق معددة شهيرة فلاشک فی صحة اصل الاشارة لان بعض اساتيد ها موجودة فی الصحاح الست مما کاد ان يصير متواترا بل يصير ان يقال له متواتر المعنی ، فکيف يجوز لمومن بالله ورسوله(صلی الله عليه وسلم) ان يعد ل عن العمل به فياتی بالتعليل فی معرض النص الجليل وهوماقيل نقلا عن بعض المانعين فان فيها زيادة الرفع لا يحتاج اليها فيکون الترک اولې لا ن مبنی الصلوة علی الوقار والسکينة وهو مردود بانه لوکان الترک اولې لما فعله (صلی الله عليه وسلم) وهو (صلی الله عليه وسلم) علی صفة الوقار والسکينة فی المقا م الا علی لاشک ان الاشارة الی التفريد مع العباده بالتوحيد نورعلی نور وزيادة سرور فهو محتاج اليه بل مدارالصلوة العبادة والطاعة عليه ....ثم من ادلتها الاجماع اذلم يعلم من الصحابه رضی الله عنه ولامن علماء السلف فی هذه المسئلة ولا فی جوازهذه الاشارة ولافی تصحيح هذه العبارة بل قال به امامنا الاعظم وصاحباء وکذا امام المالک والشافعی واحمد وسائر علماء الاعصار (رحمة الله عليه) علی ماوردبه صحاح الاخبار والآثار... وقداغرب بعضهم حيث عد الاشارة من المحرمات وهوخطاء عظيم وجرم جسيم ومنشاء الجهل من قواعد الاصول ومراتب الفروع من النقول ، فهل يجوز لمومن ان يحرم ماثبت من فعله (صلی الله عليه وسلم) مماکاد نقله ان يکون متواتراً ؟»

([1])- درايت (الدراية): دعقل له نظره دمسائلوخيړنې ته ويل کيږي يادعقل له نظره ديوشي منل يانه منل ياد (عقلي دليل) راوړلوته وايي. (ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : « دعالمیانوپالونکي ته خوار محمدبن عابدین وایي: مایوه رساله راغونده کړه چې په هغه مې نوم (رفع التردد فی عقد الاصابع عند التشهد) کیښود چې په هغه کې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوصحیح والی ثابت شوی دی چې دا د احنافودامامانو له کتابونوڅخه رانقل شوې ده چې له نقداونیوکې څخه لیرې اودهغې عبارتونه په واضح صورت سره بیان شوی دی اوپه هغې کې ترسره شوې څیړنې بدعت هم نفې کوي . خو وروسته دبلې رسالې په اړه خبرشوم چې د(تزیین العباده لتحسین الاشارة) په نوم وه چې په هغه کې دفقهاوو ،محدثینو ، اوجیدومحققینوڅخه نقل قول شوی دي اودهغه لیکوال سیدملاعلی قاری (رح) دی چې په التحیاتوکې دشهادت په ګوتـه داشارې په اړه یـې دنبـوي سنتوله نصوصو څخه دقوي دلایلو پـه راوړلوسره ویلي دي :چې همداحادیث متواتردي اووروسته بیاوایي چې په دې اړوند زیات حدیثونه شته دي چې ټول مشهوردي اودهغه په صحیح والي کې هیڅ شک نشته اوددغه حدیثونو ځینې اسنادونه په شپږګونو صحاحیحو کې موجود دي ، امکان لري چې دمتواترحدته ورسیږي ښه به داوي چې ووایو:چې معنوي متواتردي نو ؛ داجواز نه لري چې څوک په خدای (جل جلاله) اودهغه په رسول (صلی الله علیه وسلم) لومړی ایمان ولري اوبیا دهغه نه مخ واړوي ،خوځینو ویلي دي چې داعمل بایدسرته ونه رسیږي ځکه چې پـه لمانځـه کې باید دالله (جل جلالـه) څخـه ویره موجوده وي اونوموړی عمل پـه لمانځـه کې دسرې دبوختیا سبب کیږي ،داقول مردودګڼل شوی دي که چېرې داعمل صحیح نه وای نوبیا به رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) هیڅکله اشاره سرته نه وای رسولې ، اوپه دې کې هیڅ شک نشته چې دشهادت په ګوتـه سره د اشارې کولوپه ذریعه سرې څپله یوازنۍ خدای پالنه ثابتوي ، بلکه دعبادت مدارپه یوازنۍ خدای پالنه باندې څرخیږي ، له دې دلایلوڅخه وروسته ددې وخت اوزمان اجماع ده چې که چېرې لـه اصحابوکراموڅخه په دې اړه څه پوهه اومعلومات نه وای اویا دپخوانیوعلماوو کراموڅخه ددې مسئلې دجواز پـه باره کې فتوی موجوده نـه وای اویاهغه روایتونه چې په دې باره کې راغلي دي صحیح نـه وای ،بلکه پـه دې سره امام ابوحنیفـه (رح) اوصاحبین اوهمدارنګه امام مالک (رح) ،امام شافعی (رح) ،امام احمد(رح) اونورپخواني علماءکرام قایل دي ، ځکه هغه آثار چې داشارې په باره کې بیان شول ټول صحیح دي ،یقینا هغه کسانوچې دشهادت په ګوته سره اشاره کول یـې دحراموله جملې څخه ګڼلې دي فریب خوړلی دی ،اودایوه لویه تیروتنه اولوی جرم دی اوددې خبرې اصلي منشه په ناپوهۍ سره دقواعدو ،اصولو ،اودفروع دمراتبو رانقلول دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

آیا داکاردهغه کسانوسره ښايې چې ایمان هم ولري اودپیغمبر(ص) فعل حرام وګڼي اودحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) هغه فعل چې امکان لري هغه روایت دمتواترحد ته ورسیږي . »

اوهمدارنګه په قطب الارشادکې هم په دې اړه داسې لیکي :

«وهی ...(الاشاره بالمسبحه) مأ ثورة عن النبی (صلی الله علیه وسلم) رواه خمس وعشرون وست وعشرون من الصحابه رضی الله عنه بل قالوا : انه بلغ حد التواتر المعنوي وقد ذکرامام محمد(رحمة الله علیه) فی موطاء انه (صلی الله علیه وسلم) فعل ذلک ثم قال وبصنع رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ناخذ وهوقول ابی حنیفه(رحمة الله علیه) وعرفت من عادة محمد فی کتابه المذکورلانه لاینقل عن الامام الا المذهب المنصوروالمعمول به ونقل الشمنی والحلبی انه قول ابی یوسف فی الامالی وقال الدهلوی (رحمة الله علیه) فی شرحی المشکوة وسفرالسعادة : الحق ان مذهب الامام وصاحبیه (رحمة الله علیه) ان یشیر...وقال علی قاری (رحمة الله علیه) فی شرح الموطاء لانعرف فی المسئلة خلاف للسلف .»

ژباړه :« اودا ...(دشهادت په ګوته اشاره کول) دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) یواثردي چې هغه پنځه ویشتو(۲۵) یاشپږویشتو(۲۶) کسانوله اصحابوکرامو(رح) څخه روایت کړی دي بلکه علماءکرام وايي چې : همدادشهادت په ګوته اشاره کول دمعنوي تواترحدته رسیدلې ده اوپه تحقیق سره محمد(رح) دموطاء په کتاب کې داسې بیان کړیده چې پیغمبر(ص) همداعمل سرته رسولواو وروسته وايي چې دپیغمبر(ص) په فعل سره موږهم عمل کوو اودا د امام ابوحنیفه (رح) قول دی اوس په دې پوه شوو چې دافعل دامام محمد (رح) عادت ؤچې دهغه په کتاب کې بیان شویدی ځکه چې دامام ابوحنیفه (رح) څخه له منصورپرته بل هیڅانقل نه دي کړی اوهغه څه چې بایدعمل پرې وشي ، دالشمنی والحلبی ویناده چې دامام ابویوسف خبره تصدیق کوي چې دالامالی په کتاب کې یې کړې ده اودهلوی (رح) دمشکوة اوسفرالسعادة په شرحه کې وايي : دامام ابوحنیفه (رح) اوصاحبینو (رح)خبره حق اوسمه ده چې وايي اشاره وکړئ اوعلی قاری (رح) دموطاء په شرحه کې وايي په دې اړه مې دپخوانیوسلفو کرامو (رح) څخه هیڅ اختلاف ونه موند . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه دمحمدي طریقې (طریقه محمدیه) د کتاب په(۲۶۸) مخ کې وروسته له دې چې دصوفیه حرکاتو په اړه یې بحث اوتبصره کړې داسې فرمایې:

«واماتحریک الرأس یمنة ویسرتا تحقیقا بمعنی النفي والاثبات فی لااله الا الله بل ظن الغالب جوازه بل استحبابه اذکان مع النیة الصالحة فخرج عن حد العبث واللعب فیکون فعل دالأ علی التوحید مقارناً للقول الدال علیه فیکون کلمة کلمتین واصله رفع المسبحة فی الصلوة فی التشهد...».

ژباړه : «مګردسرښي اوچپ طرف ته ښورول دلااله الاالله دنفې اواثبات دثابتولوپه معنی سره دي د(لااله الاالله) په کلمه اوپه غالب ګمان سره جوازلري بلکه مستحب ده په داسې حال کې چې له ښه نیت سره وي نو ؛ دلهواولعب له حداو اندازې څخه خارجیږي نودغه کړنه اوعمل په توحیدباندې دلالت کوي دهغه له بیان سره یوځای چې په همدې توحیدسره دلالت کوي نویوه کلمه دوی کلمې ګرځي اواصل یې په لمانځه کې (دناستې په حالت) دشهادت دګوتې پورته کول دي . »

اوپه همدې ترتیب امام ابوجعفرطحاوی (رحمة الله علیه) دمعانی الاثار په شرح د(صفةالجلوس فی الصلوة کیف هو؟) په باب کې داسې لیکي :

«فلماقعدللتشهدثم عقداصبعه وجعل حلقة بالابهام والوسطی ثم جعل یدعو بالاخری (ای یشیرللاخری الی التوحید وهی المسبحة...) فثبت بذالک ماروی وائل بن حجر رضی الله عنه وهوقول ابی حنیفه وابی یوسف ومحمد(رحمة الله علیه).» ۱۵۱-۱۵۳ مخ

ژباړه : «پس هرکله چې په لمانځه کې دالتحیاتولپاره کېناست ،بیایې راټولې کړې ګوتې(غچې اوورپسې) بیایې دبټې اومنځنی ګوتې په واسطه حلقه جوړه کړه اوپه بلې ګوتې (دشهادت ګوته) سره دعاوکړه یعنې دالله (جل جلاله) دوحدانیت اویوالي لپاره یې اشاره وکړه نوپه دې سره هغه څه ثابت شول چې وائل بن حجر(رضی الله عنه) روایت کړی دي اودا دامام ابوحنیفه ،امام ابویوسف ، اوامام محمد (رحمة الله علیه) قول دي . » اوپه همدې ډول شاه عبدالعزیزدهلوي (رحمة الله علیه) په خپله رساله کې دشهادت په ګوته اشاره کول اوهمدارنګه دده دفتواوو په کتاب کې په دې اړه ډیرې خیږنې لري چې دخوکرښوخلاصه یې دخیراوتبرک په توګه رااخلم :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشـهادت پـه ګوتـه سـره اشـاره کـول پـه صحيحـواحاديثو اودامـام اعظـم (رحمـة الله عليـه) ،صاحبيه ،امام مالـک (رحمـة الله عليـه)،امام شـافعی (رحمـة الله عليـه)،امام احمـد (رحمـة الله عليـه) اونوروپـه نـزد داصحابوکرامو له رواياتوڅخه چې ټول په دې سره متفق دي ثابته شوې ده.

پس!! دشهادت په ګوته سره داشارې کولودسنت والي دثبوت لپاره دشک اوترديد ځای نشته .ابن همام دهدايې په شرح اوهمدارنګه په نورومعتبروکتابونوکې لکه : ملتقط ،خانيه ، زاهدي ،کفايه ،شمنی په شرح نقايه اودهدايې صاحب دانوازلوپه مختاراتو کې دشهادت په ګوته اشاره کول تاييد کړی دي .

دا ؤ دمحققوعلماوو يولړڅيړنې اوتحقيقات چې هريوه په خپـل وار په خپلوکتابونو ،رسالواوتأليفاتوکې ډير زحمتونه ايستلی دي اوددې قضيې مختلف اړخونه يې په مختلفوطرحوکې څيړلي دي اوپه دې اړه يې لازمې تبصرې وړاندې کړې دي چې ددوی دغه څيړنې په خپلو مراجعوکې په مفصل ډول سره ليکل شوی خو ماحقيربنـده وغوښـتل چـې ددې موضـوع پـه اړه خلاصـه مباحـث پـه لنـډه توګـه چـې دمعتبروثقـه اومحقيقينوعلماء دتحقيحاتواوڅيړنو په پايله کې په څوکرښوکې راغونډ کړم چې په دې لارکې لوی خدای (جل جلاله) راسره مرسته اوياری وکړه بناً هربل ورور چې وغواړي په دې باره کې معلومات لاس ته راوړي په لومړی مرحله کې کولای شي چې ددرانه استادښاغلی مولوی ابوالفاروق (عاجز) صاحب مدظلله العالی دتاليف کړی کتاب (مفتاح البشاره لاهل الشارة) ته مراجعه وکړي اوهمدارنګه که وغواړي په دې برخه کې زيات معلومات لاس ته راوړي ددې رسالې په آخرکې ځينې نورې سرچينې اومآخذونه ذکر شوی دي چې له تاسو سره دمعلوماتوپه برابرولوکې مرسته کوي.

ديــادونې وړده چـــې محقـــق دمجتهـــدينو کرامواقـــوال اونظريـــات اودعظاموعلمـــاوو کرامـــو تائيـــدات دمعلوماتودبرابرولواوتـدوين لپـاره پـه اړينـه توګـه مطالعـه کـړي اوپـه مهربانۍ سره يـې دقـدر وړاسـتاذانوته وړاندې کړي ترڅوله اشتباهاتو اوتيروتنو څخه وژغورل شي .

اولـه بلې خواهغـه زحمتونـه چې په دې برخـه کې يـې ايسـتلي ګټوروواقع شي اودې تـه ورتـه نـورو مـواردو دتدوين لپاره په راتلونکې کې نورهم تشويق شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اصول اوقواعد چې دشهادت په ګوته سره داشارې کولو په وړاندې نيوکې دفع کوي

الف- دحديث په متن کې داضطراب([2]) (ګډوډۍ) نشتون :

«..انه ليس اضطراب فى باب حديث الاشارة بل كان رسول الله (صلى الله عليه وسلم) يختلف فى افعاله فى هذا الباب كما وقع الاختلاف فى افعاله(صلى الله عليه وسلم) فى باب صفة الصلوة : الجلوس ووضع اليدين فى حالة السجودورفعهاعند الافتتاح ووضعها فى حال القيام كما لايخفى على الماهر فى الفقه والحديث ... ولم يقل احد بالاضطراب فى هذا الباب الاالقائل والسندي والكاشغرى وهم ليسوامن المحدثين واهل الترجيح ، فاذا عارض كلامهم كلام جمهورالفقهاء والمحدثين لاسيماالائمة المجتهدين الذى كان على مذاهبهم مدارالشريعة والدين فكان العمل على ماقاله الجمهورفى هذاالباب فاعتبروا يااولي الالباب... » مفتاح البشارة لاهل الاشارة : ۱۲۰ مخ ، محمودالفتاوى : ۱۱۵ مخ

...لا ضطراب فى الروايات فان القصة رواها عدة من الصحابة رضى الله عنه والغرض من الكل رفع المسبحة وضم سائرالاصابع وبمثله جمع ابن قيم فى الهدي حيث قال : وهذاالرويات كلهاواحده...».

رساله كدنويه : ۱۱۰ مخ

ژباړه : «کوم حديث چې دشهادت په ګوته سره داشارې په اړه راغلی په هغه کې اضطراب (دهغه په راوي کې جرح) ([3]) نشته ،نبي کريم(صلى الله عليه وسلم) به کله اشاره کوله اوکله به يې نه کوله ، لکه څرنګه چې نبي کريم(صلى الله عليه وسلم) دلمانځه دصفاتوپه اړه پخپلوافعالوکې بدلون راوستلولکه په جلسه کې چې کله به يوډول اوکله به بل ډول کېناسته اوهمدارنګه لاسونه به يې کله يوځای اوکله بل ځای اېښودل ،سجده هم په همدې ډول نودنبي کريم(صلى الله عليه وسلم) دا افعال هغه شخص ته ښه معلوم دي څوک چې په نبوي احاديثو اوفقه باندې پوه وي ،په دغه حديث باندې داضطراب قائليدل تنها سندي اوکاشغري ښه لري بلکه دغه اشخاص داهل ترجيح اومحديثينوله جملې څخه نه دي بناً ددوی په قول اعتبارنشته نوپه همدې اساس دجمهورواقوالوته ترجيح ورکول کيږي . خلاصه : دټولورواياتوڅخه داخبره معلوميږي چې دلاس نورې ګوتې دراټولې اودشهادت په ګوته سره داشاره وشي . »

([2]) - داضطراب لغوي معنى: لړزيدل ،نا آرامي.
([3]) - دجرح لغوي معنى: د کلماتو اومطالبو حذف او اصلاح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب- په ظاهرالروایت([4])کې دشهادت په ګوته داشارې دیادونې نشتون :

«...وزعـم الـبعض لنفيهـا لعـدم ذكرفـى ظاهرالروايـة وهـوزعم فاسـد لان عـدم الذكرلايـدل علـى ذكرالعـدم وقـدتقررفى القواعـد : ان المسئلة اذا سـكت فيها ظاهرالروايـة يوخـذ مـن النـوادرثم كتـب الواقعـات وائمـة اصحاب التخريج مالم يصادف خبراً او اثراً قويا او دليلا صحيحا ،وقال شاه ولي الله (رحمةالله عليه) فى حجة الله البالغة (٢-١٢) ان لم يذكره محمد (رحمة الله عليه) فى الاصل ذكره فى الموطاء...»

رسالة كدنويه : ٢٣ مخ ، دمعارف السنن په حواله : ٣-١٠٠ مخ.

ژباړه : « بعضی علماء کراموداګمان کړی دی چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په ظاهرالروایت کې شتون نه لري نوبناًدغه اشاره کول نفې شوې ده بلکه داخبره اوګومان باطل (ناسم) دی ځکه چې په ظاهرالروایت کې دیوه شي نه ذکرکول دهغې په نه شتون باندې دلالت نه کوي . همدارنګه شاه ولي الله (رحمة الله علیه) په حجة الله البالغة کتاب کې فرمایلي دي چې دامسئله امام محمد (رحمة الله علیه) په خپل کتاب موطاء کې بیان کړې ده . »

اوهمدارنګـه دمولـوی ابوالفـاروق پـه تـالیف شـوې رسـاله (مفتـاح البشـارة لاهـل الاشـارة) کـې فقیراحمدعاجزخوافی الهروي داموضوع داسې روښانه کړیده :

«...فثبت بهذاالاصل ان ماصرح به الامام محمد بن الحسن(رحمةالله عليه) فى الموطاء ان هذاقولي وقول ابى حنيفة(رحمةالله عليه) ملحق بظاهرالرواية فى الاعتباربل هوآكدواقوي من كتب ظاهر الرواية لانه مويد بالآثارالمرويـة عـن الشارع المقدس ويدل على هـذاقول المحقـق الخضرمى فى التـاريخ التشريح الاسلامي صحيفة ٢٥٩ حيث قال : محمدبن الحسن احد الذى روى الموطاء عن مالک ابن انس(رضى الله عنـه) ويعقب احاديثه بما يجب عليه العمل عند ابى حنيفة (رحمةالله عليه) ... ».

ژباړه : «داخبره په دغه اصل سره ثابتیږي کوم چې امام محمد(رحمةالله علیه) په خپل کتاب موطاء کې بیـان کړیـده اودایـې ویلـي دي چـې دا زمـا او امـام ابوحنیفه(رحمـةالله علیـه) قـول دي اودغـه خبـره پـه ظاهرالروایت پورې تړلې ده ،اوددې خبرې اعتبار دظاهرالروایت له کتابونو څخه قوي دي ځکه داخبره چې

([4]) - ظاهرالروايت : په څرګنده توګه په نقلي (کتابونو ،رسالو اونورو..) کې دمسائلو شتون ،دلیل او یادونې ته ویل کیږي.(ژباړن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما په خپل کتاب موطاء کې کړې ده ددې خبرې تائید په احادیثو کې شوی دی اوهمدارنگه په دغه خبره باندې د(خضرمی) قول هم دلالت کوي کوم چې د(اسلامي تشریح تاریخ) په کتاب کې یې یاودونه شوې ده اوداسې یې ویلي دي :

« محمدبن الحسن دهغو اشخاصوله جملې څخه دی چې دامام مالک (رحمةالله علیه) په کتاب موطاء کې یې یادونه شوې ده اوله هغې نه وروسته یې هغه احادیث راوړي دي چې دامام ابوحنیفه (رحمةالله علیه) په نزد په هغه باندې عمل واجب دی . »

ج- دوقاراو آرامی نشتون :

«...قیل نقلا عن بعض المانعین فان فیها (اشارة) زیاده الرفع لایحتاج الیها فیکون الترک اولې لان مبنی الصلو ة علی الوقاروالسکینة وهو مردودبانه لوکان الترک اولې لمافعله (صلی الله علیه وسلم) وهو(صلی الله علیه وسلم) علی صفة الوقاروالسکینة فی المقام الاعلی. » مجموعة الرسائل السیدمحمدامین المشهورباین عابدین (رحمةالله علیه) .

ژباړه : « ځینودهغه کسانو څخه چې دشهادت په گوته سره اشاره کول نه مني داسې نقل کړی دی چې داشارې په کولوسره عاجزي اوآرامي له منځه ځي کوم چې د لمانځه لپاره ضروري گڼل کیږي بناًداشارې نه کول غوره دي ، بلکه دا خبره مردوده ده ځکه که داشارې نه کول غوره وی نونبی کریم (صلی الله علیه وسلم) بـه اصلاً اشاره نه وای کړې پـه داسې حال کې چې نبی کریم (صلی الله علیـه وسـلم) دپوره کمال ،وقار اوآرامۍ سره لمونځ اداء کاوه . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت په ګوته داشارې کولو په اړوند دشهیدمیرزا مظهر«جان جانان (رحمة الله علیه) » فقهې څېړنې په داسې حال کې چې لارښودیې (رحمة الله علیه) دشهادت په ګوته سره اشاره کول منع کړی ؤ

شهید میرزامظهر(رحمة الله علیه) چې په (جان جانان) سره مشهورؤ او دحضرت مجددالف ثاني (رحمة الله علیه) له مهمو اوممتازو خلفاوو څخه ګڼل کېده چې له ده څخه دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داسې پوښتل شوی دي :چې حضرت مجدد صاحب(رحمة الله علیه) دخپلو مکتوبونوڅخه دیوه مکتوب له مخې دشهادت په ګوته سره داشارې کول منع کړي دي اوته په داسې حال کې چې له هغه مجددصاحب(رحمة الله علیه) سره زیاته مینه اوخواخوږي هم لرې خو دشهادت په ګوته سره داشارې په کولوباندې تاکئید کوې ددې خبرې علت څه شی دی ؟

میرزامظهر(رحمة الله علیه) ددې پوښتنې په ځواب کې داسې لیکلي دي : «ماکان لمومن ولا مومنه اذا قضی الله ورسوله امرأ ان یکون لهم الخیرة من امرهم ...»

ژباړه : « دهیڅ یومومن سړي اومومنې ښځې لپاره په یوه کارکې خیر نشته ترڅو چې الله (جل جلاله) اودهغه رسول (صلی الله علیه وسلم) دهغه کارپه کولوسره امر نه وي کړی . »

حضرت مجددصاحب(رحمة الله علیه) چې دآنحضرت(صلی الله علیه وسلم) دسپیڅلې لارې یو پیرو او نماینده دي او دخپلې طریقې اساس یې دکتاب الله اوسنتو پر پیروئ سره ایښی دی اوپه دې برخه کې ډیرو نورو علماء کرامو(رحمة الله علیهم) دشهادت دګوتې داشارې درفع کولو داثبات لپاره دصحیحواحادیثو او روایاتو دراوړلو په اساس ډیرې رسالې تألیف کړې دي ، همدا راز حضرت شاه یحیی(رحمة الله علیه) دحضرت مجدد صاحب(رحمة الله علیه) زوی هم په دې اړه یوه رساله لیکلې ده اوداسې یې په کښې فرمایلي دي :

سنت په اجتهادباندې له نسخ کولوڅخه محفوظ دي اوکه څوک ووایي چې دده (مجددصاحب) له لوري پراجتهادباندې ترک رفع(دشهادت دګوتې نه پورته کول) واقع شوی دي نو زه یې په ځواب کې داسې وایم چې : سنت په اجتهادباندې له نسخ څخه محفوظ دي او وروسته دهغه ثبوت په هیڅ حجت اودلیل سره مقبول اومعقول کېدلای نه شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوهمدارنګه میرزامظهر(رحمة الله علیه) داسې فرمایلي دي : دحضرت مجددصاحب (رحمة الله علیه) ددې دریځ اصلي علت د هند مملکت ته دکتابونو او رسالو نه رسیدل ؤ چې دهغه له نظرڅخه تیرشوی وای (تیرشوی نه دي) کنه نو ؛هیڅکله به یې دهغه دپریښودلو په باره کې څه نه وای فرمایلي. اوکه چېرې څوک ووایي چې ممکن حضرت مجدد(رحمة الله علیه) دحضرت درضادنشتوالی اودهغه څخه دورک شوی رسالت دپیداکولو اوپلټلو لپاره یې داعمل پریښی وي ؟ زه وایم (میرزامظهر) چې دطریقت په چاروکې کشف اوپلټنه معتبرعمل دي اودشریعت په احکاموکې دلیل اوحجت نشته اوحضرت مجدد(رحمة الله علیه) دسنتوپه پرېښودلوسره په ډیرتحذیر سره داخبره کړیده په داسې حال کې چې هغه پخپله دحنفي مذهب پیروي کوله اوامام ابوحنیفه (رحمة الله علیه) دځینومسائلوپه اړه داسې ویلي دي : «اذاثبت الحدیث فهو مذهبی واترکواقولي بقول رسول صلی الله علیه وسلم .»

ژباړه : «کله چې دیو ې مسئلې په اړه حدیث شریف ثابت شي نوهغه زما مذهب دي اوله خپلې خبرې څخه درسول الله(صلی الله علیه وسلم) په قول سره تیریږم . »

نو ؛ په صحیحواحادیثوکې بایدتغیر رانه وړل شي ، په داسې حال کې چې دمجدد(رح) د مکتوب دپلټنې اوکشف په اړه هیڅ ډول غبرګون نه دی څرګندشوی ،هیله داده چې له هغه سره زمامخالفت دیوې کلي قاعدې له مخې چې دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) پرپیروي باندې ترنورو ترجیح ورکړل شویده ښې پایلې ولري . والسلام ، کلمات الطیبات :۲۸ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په زړه پورې پلټنه

که څوک ووايي چې ولې دلمانځه په التحياتو کې« وحده لاشريک له» نشته ؟

په ځواب کې يې ووايه :

لومړی :

څرنګه چې دالتحياتوموضوع اوقضيه دمعراج په شپه په آسمان کې منځ ته راغلې داچې په هغه ځای کې دشرک ځای موجود نه ؤچې دهغه نفې په لفظي ډول سره صورت ونيسي .

دويم :

داچې د«وحده لاشريک له » معنی اومفهوم دشهادت دګوتې په اشارې سره عملا صورت نيسي په همدې خاطرد«وحده لاشريک له » محتوی عملا له ځان سره لري .

مفتاح الصلوة (۱۰۴) له معارج النبوة څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیوستونه

دحضـرت محمد(صـلی الله علیـه وسـلم) لـه سـنتوڅخه دپیـروئ اوپـه هغـه بانـدې دعمـل فضـایل ،دیني اوعقیدتي اوامر اومسائل په اعضاوو(غړیو) سره دسرته رسولوپه باره کې اړین پیوستونه :

ویل ،کول اونیت

دهرمسلمان شخص ویل ،کول اونیت هغه وخت دخدای(جل جلاله) په نزد ارزښت اواعتبارلري چې دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) دکړو وړو اوطریقې سره برابروي لکه چې حضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي :

«لاقول الا بالعمل ولاقول ولا عمل الابالنیة ولاقول ولاعمل ولانیة الاباتباع السنة.»

ژباړه : «دهیڅ ویلواوخبروګټه اوارزښت نشته مګرپه عمل سره همدارنګه هیڅ ویل اوعمل ارزښت نه لري مګر په پاک نیت سره ، هیڅ عمل اونیت ګټه اوارزښت نه لري مګرپه متابعت دسنتوسره . »

هو! هغه وخت چې یومومن بنده په پاک نیت سره په یوڅه اعتراف وکړي اوهغه عملا دالهي احکامومطابق اودرسول الله(صلی الله علیه وسلم) په متابعت اوسنت طریقې سره پای ته ورسوي اوپه هغه عمل وکړي نوپه دې صورت کې به دکوم فکراواندیښنې ځای نه وی پاتې شوی ، چې دغه مومن بنده دالله (جل جلاله) دبنده ګۍ د ادعاء په کولوکې بریالی شوی وي او دالله (جل جلاله) په نزد به یې درسول الله(صلی الله علیه وسلم) دشفاعت ډالۍ ترلاسه کړې وي .

اللهم وفقنابمتابعت سنن رسولک المکرم ولاتحرمنامن شفاعة (صلی الله علیه وسلم).

چه غم دیوار امت راکه داردچون تو پشتیبان

چه باک از موج بحرآنرا که باشد نوح کشتیبان

(سعدي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمونځ هغه وخت دکمال درجې ته رسیږي چې دزړه حضورپه کې منځ ته راشي

(لاصلوة الابحضورالقلب)

«عن على (رضی الله عنه) ان الصلوة التی لا وسوسة فيها انما هی صلاة اليهودوالنصاری فان اللص لا يدخل البيت الخالي .» قطب : مخ ۲۲۱

ژباړه : «له حضرت علی(رضی الله عنه) څخه روایت دي چې له شک پرته هغه لمونځ چې په هغه کې وسوسه نه وي هغه دیهودو اونصاری وو لمونځ دی ځکه چې غل دغلا کولولپاره خالي کورته نه داخلیږي. »

غل اودلارې وهونکی هغه ځای ته ځي چې څه په لاس راوړي اوهدف ته ورسیږي .په همدې اساس کله چې شیطاني تاثیرات په هرحال اوپه ځانګړي ډول دلمانځه داداء کولوپه وخت کې دمومن بنده په زړه کې وروستی پایې ته ورسیږي بناً دشخصي احوال په غوښتنودلمونځ کوونکي حضورپه زړه اوذهن کې کمیږي اویاهم ورکیږي اودلمونځ کوونکي فکرپه بې پروایۍ اولېږې خیالونوکې ځي دراز اونیاز اوزاریوله ګټواوښیګنوڅخه لیرې کیږي دلته لمونځ کوونکي ته لازمه ده چې دیوعملي کارپه لټه کې شي ،ترڅوحضوریې راغونډشي نودشهادت په ګوته سره اشاره کول کولای شي دلمونځ کوونکي دحضورلپاره زیات ثبات وبښي ، داشارې عمل لمونځ کوونکی دې ته آماده کوي چې دزړه حضوریې پیداشي یایې سم دلاسه دزړه حضورمنځ ته راوړي او دنوموړي لمونځ کوونکي لمونځ اوزارۍ د(لاصلوة الابحضورالقلب) له تهدیدونو اوننګونوڅخه خوندي پاتې کیږي ،اوبالاخره ددې سنت عمل په ترسره کولو سره دلمونځ کوونکي عبادت اوطاعت دالله (جل جلاله) په لوی دربارکې قبول شي اودتهدیدونواوتکلیفونومخه به هم ونیول شي. بمنه وکرمه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په عبادتونو اوطاعتونوکې دزړه دحضورارزښت اومرتبه

«لایقبل الله من عبدعملاحتی یشهد قلبه مع بدنه...کل صلوة لایحضرفیها القلب فهی الی العقوبة اسرع. »

ژباړه :« الله(جل جلاله) دهیڅ یوبنده عمل اوعبادت ترهغه وخته پورې نه قبلوي ترڅو چې زړه یې له بدن سره حضور ونه لري هرلمونځ چې په هغه کې زړه حضور ونه لري دګناه لوري ته تلونکی دی. »

لوی خدای (جل جلاله) دخپلوبنده ګانوپه اعمالوکې دزړه عزم اوقوي اراده دمقبولیت اصل اومحورګڼلی دي اوپه دې اړه یې فرمایلي دي :

دبنده هیڅ عمل نه قبلوي ترڅوچې په هغه کې دزړه یوه قوي اومخلصانه اراده اوعزم (دزړه حضور) موجودنه وي اودبدن ټول غړي یې په هغه عمل سره شهادت اوګواهي ورنه کړي .

په همدې اساس څومره به ښه وي چې دالله (جل جلاله) هغه وحدانیت چې په ژبه یې ښکاره کوو په خپلوغړو(دشهادت په ګوته) سره دیوه پیداکوونکی خدای (جل جلاله) یوالی او وحدانیت هم ښکاره اواظهارکړو ،چې نوموړی عمل به دحضرت محمد(صلی الله علیه وسلم) داحادیثومفهوم اومحتوی افاده کړې وي اوبس.

یک شو وتوحید رامشهــود کن

غایبش راازعمل موجـــود کن

لـذت ایمـــان فزاید درعمـــل

مـرده آن ایمان که ناید درعمـل

(اقبال لاهوری)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقيامت په ورځ دبدن دهرغړي دکړو وړو شهادت اوګواهي

«اذاخرجت اول الآيات يعني يوم القيامة طرحت الاقلام وجيئت الملايكةوشهدت الجوارح على الاعمال .. »

د ابوشکوربلخی (رحمة الله عليه) تمهيد.

ژباړه : «کله چې راښکاره شي دالله (جل جلاله) دقدرت لومړنۍ نښانې يعنې دقيامت ورځ نو وابه چول شي قلمونه ،رابه شي ملائکې اوشاهدي به ورکړي اندامونه په اعمالوددوی (دانسانانو) . »

لکه څرنګه چې دانسان دبدن دغړواعتراف دانسان په خپلواعمالوباندې دقرآنکريم په سپيڅلوآيتونو اودرسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په مبارکوحديثونوکې بيان شوی دی لکه چې الله (جل جلاله) په قرآنکريم کې داسې فرمايلي دي : «يَوۡمَ تَشۡهَدُ عَلَيۡهِمۡ أَلۡسِنَتُهُمۡ وَأَيۡدِيهِمۡ وَأَرۡجُلُهُم بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ٢٤ » .

دالنورسورت (۲۴) آيت .

ژباړه :«په هغه ورځ چې ددوی ژبې اولاسونه اوپښې ددوی په عملونوشاهدي ورکوي ».

اوهمدارنګه رسول اکرم (صلی الله عليه وسلم) په يوه حديث شريف کې په دې اړه داسې فرمايلي دي :

«کماقال النبی (صلی الله عليه وسلم)...فی يوم القيامه...فيشهدعليه لسانه...وتقول يداه انا للحرام تناولت...عليه عينه اناللحرام نظرت...» غالية المواعظ افندي.

ژباړه: «لکه څرنګه چې نبی کريم (صلی الله عليه وسلم) دقيامت دورځې په باره کې فرمايلي دي شاهدي به ورکړي په ده (انسان) باندې خپله ژبه دده اولاسونه دده وبه وايي زه دحراموته وغزولم اوپه ده باندې به سترګې شاهدي ورکړي چې په ماباندې دنامحرمو(ښځو) ته وکتل. »

دلوی خدای (جل جلاله) په يوالي اووحدانيت باندې شهادت اوګواهي ورکول په تيره بيا دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره چې داعمل دخلاصون دهيلو اودآخرت دسختيوڅخه دوتلولپاره دعبادت يوغوره اوباارزښته وخت اوفرصت ګڼل کيږي ، ځکه چې ددې عمل سرته رسول دزړه دارادې اوقصد يوانځورپه ګوته کوي چې دابه داعمالوپه کتاب کې ثبتيږي اوددې انځوراعمال به دمحاسبې پرمهال دډيرونيکيو اوحسناتوڅخه وشميرل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دالله (جل جلاله) دسپيڅلي ذات څخه په ظاهري او باطني غړيو سره دشرک نفې کول ځانګړی ثواب او ارزښت لري

«...فان قلت : لم قدم النفي على الاثبات فقيل : لااله الاالله ،ولم يقل : الله لااله الاهو ،بتقديم الاثبات على النفي ؟ اجيب: بانه اذانفي ان يكون ثم اله غيرالله فقد فر غ قلبه عما سوى الله باللسان ليواطى القلب ولېس مشغولا بشئ سوی الله عزاسمه فيکون نفې الشرک عن الله تعالى بالجوارح الظاهرة والباطنة.»تحفة الاعالى ملاعلى القارى(رحمة الله عليه) شرح ضوع المعالى شرح بدرالامالى على بن على اوشي(رحمة الله عليه).

ژباړه : «که څوک په اعتراض سره ووايي چې : د (لااله الاالله) په کلمه کې ولې نفې داثبات نه مخکې راغلې ده او ولې داسې نه دي ويل شوی چې (الله لااله الاهو) چې دلته اثبات دنفې څخه مخکې اومقدم ذکرشوی دي ؟ ځواب : کله چې په لومړي قدم کې باطل خدايان نفې شول اودانسان زړه دباطلوخدايانوڅخه فارغ اوبې پروا شواوله باطلو خدايانوڅخه دزړه دافارغيدل دژبې په واسطه سره ترسره شو ، نوکله چې ژبه له زړه سره موافقه وکړي ،زړه له باطلوخدايانوڅخه فارغ شي اوديوخدای (جل جلاله) لپاره ځانګړی شي نوپه دې اساس په ژبه اوزړه سره دشرک نفې منځ ته راځي يعنې له خدای (جل جلاله) څخه موشريک نفې کړهم په ظاهرکې چې ژبه ده اوهم په باطن کې چې زړه دي . »

تبصره(څرګندونه):

پورتنی بيان شوی عبارت په غړو اوجوارحو سره دالله(جل جلاله) دوحدانيت اثبات اوتائېد روښانه کړی دی که هغه په ژبه سره وي او که په لفظ سره وي اوکه هغه په زړه سره وي اويا په عملي شکل دبدن په يوه غړي سره بناً دشهادت په ګوته سره اشاره کول خوبيخي دنورعلى نور(لفظاً- قلباً-عملاً) په حساب کې راځي (الاشارةاشد على الشيطان من الحديد).

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فعل اوعمل سره دشکرایستل اوحمدویل غوره دي ،په قول او ویلو سره دشکرایستلواو حمد ویلوڅخه

حمـد :

« هوفی اللغةالوصف ای الثناءباللسان ظاهرأوباطنأ علی الفعل الجمیل الاختیاری الواصل الی الحامد .

عرفأ : هوالفعل المبنی علی تعظیم المنعم من حیث انه منعم علی الحامد اوغیره فیتناول القول باللسان والفعل وهو العمل بالارکان باتیانه بافعاله دالة علی ذلک واعتقادبالجنان باتصافه بذلک ،

وقال بعض العارفین من السادات المحققین الصوفیة اهل الحقیقة وهو (الحمد) بالفعل اقوي منه بالقول لان افعال التی هی آثارالسخاوة مثلاتدل علیها دلالة قطعیة بخلاف الاقوال فان دلالتها وضعیة وقد یختلف عنها مدلولها.» تحفة الاعالی.

ژباړه : «داپـه لغـت کې پـه پټـه اوښـکاره سره پـه ژبـه بانـدې صفـت کـول دي اودغـه صفـت دخدای (جـل جلاله) دښایسته افعالو صفت دی کوم چې دشخص په اختیارکې وي اوپه عرف کې دغه شخص دحامد (حمدویوونکي) مصداق ګرځي ، یعنې دغه ښایسته فعل چې دانسان نه حامد جوړوي دهغه فعل څخه عبارت دي چې دانعام کوونکي دعظمت لپاره یې یوشخص سرته رسوي . ددې لپاره چې دغه انعام کوونکی په حمدویوونکي باندې نعمت اوانعام کړی دی اوداقول ژبې اوفعل دواړوته شامل دی اوفعل هغه کارته وایي چې په شکراوثناء باندې دلالت کوي . اوهمدارنګه په زړه کې هم په ثناء ویلوسره خو ؛ځینې صوفیان وایي چې حمد په فعل سره قوي دی له دینه چې په ژبه سره یې ووایي داځکه کوم افعال چې دسخاوت نښې اوآثاردي په سخاوت باندې قطعي دلالت کوي مګراقوال په ځینووختونوکې دخپلومدلولاتوڅخه خلاف وي یعنې یوسړی کله یوه خبره وکړي بلکه په عمل کې بل څه کوي . »

پورتنی عبارت ددې لپاره راوړل شو چې محققینوعلماءکرامو(رحمة الله علیه) عملي شهادت ،حمداوستاینه له قولي حمداوستاینې څخه ډیرغوره ګڼلې ده ځکه چې دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل په ترسره کولو سره چې دلوی خدای (جل جلاله) دبې شمیره نعمتونودشکرنتیجې تحقق موندلی دی نوحتی په دې اړه ویلای شوچې ددغه وخت اوموقع څخه بله موقع اوغوره وخت نه موندل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دطب دپخوانیوعلماوو دڅیړنې پایله «دشهادت دګوتې اړیکه (نېردې والی) له زړه سره دبدن دنوروغړیوپه نسبت» اوپه دې اړوندډنني طب دعلماوو نظریې

دطب پخواني پوهان (یوناني پوه طبیبان اوحکېمان) چې دځینوځانګړو اشخاصولپاره یې د ځینې ځانګړو خمیرو (ددرملنې مخلوطونو) دجوړولواجازه ورکړې وه چې دغه مخلوطونه به دوی پخپله برابرول اونوموړې مخلوطونه به یې دشهادت په ګوته سره ګډول په داسې حال کې چې ډیرنورمخلوطونه به دوی په خپلوزده کوونکو باندې په نوروعادي وسایلوسره ګډول ، مګرپه دې ځانګړې طریقې سره چې دشهادت په ګوته به یې ګډول یوه ځانګړې نتیجه اوپایله لاس ته راوړله اودوی به ویل چې دشهادت ګوته له زړه سره یوه قوي اړیکه لري «لکه چې امام مالک (رحمة الله علیه) مخکې داسې یادونه کړی وه» چې که څېرې په دغه ترکېباتوکې ناوړه څیزموجود وي په دغه حال کې دهغه اثرسم دلاسه زړه اوذهن ته لازم وړاندېز اوخبررسوي ترڅودهغه دبدوپایلو څخه مخنیوی وشي ،اوهمداسبب دی چې نني اومعاصرطب هم ځان هغه ته ډیرنېږدې کړی دی ځکه کله چې دزړه دضربان اوحرکاتوڅرنګوالی اومعلومات دلاس دبند دنبض څخه اخیستل کیږي نواوس نوموړې معلومات اوکېفیتونه انسان دسینې دقفس اودهغه له شاخخه په ورته اومشابه توګه لاس ته راځي ،همدارنګه نني طب دزړه څرنګوالی دښي لاس دشهادت په ګوته سره دبدن دنوروغړواوبرخوپه ذریعه په غوره ډول سره تائید کړی دی. ان شاءالله ،اوهیله موداده چې دشهادت دګوتې په ذریعه شهادت اوګواهي ورکول دانسان دبدن دنوروغړوپه نسبت ډیرغوره اوباارزښته عمل وګڼل شي لکه چې نني اومعاصرطب دانسان دبدن دځینوناروغیو اوستونزو دپیژندنی اودرملنې لپاره دشهادت دګوتې دوینې له لارې دبدن دنوروغړوپه نسبت دیوې ښې نتیجې درلودل تائیدوي .

نوپه دې اساس سره ویلی شوچې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوهدف اومقصددخدای (جل جلاله) توحید اویوالی دی اوبس . چې له زړه سره په مستقیمه توګه یوه ژوره اړیکه لري اودمخلص بنده په زړه اوبدن کې یوه باخوځښته ،رپیدلې اودالهي حیرانتیاؤ نه ډکه نړۍ منځ ته راځي اودالله (جل جلاله) دیوالي اویوازې پالنې مینه اومحبت ده ته په وار وارسره ثبات اوتقویت وربخښي لکه چې الله(جل جلاله) په خپل کتاب قرآنکریم کې فرمایلي دي : «إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ ٱللَّهُ وَجِلَتۡ قُلُوبُهُمۡ وَإِذَا تُلِيَتۡ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُهُۥ زَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمۡ يَتَوَكَّلُونَ ٢ » . دانفال سورت (2) آیت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : «بیشکه خبره همداده چې واقعي مومنان هغه کسان دي کله چې یادکړی شي (دوی ته) دالله(جل جلاله) نوم نو ؛ ویرېږي ددوی زړونه اوکله چې پردوی باندې دالله(جل جلاله) آیتونه (کلام) ولوستی شي نوزیاتوي دغه (آیتونه) دوی لره ایمان اودوی پرخپل رب (پالونکي) باندې توکل (باور) کوي. »

الله جل جلاله په خپل سپیځلي کتاب قرآنکریم کې په بل ځای کې داسې فرمایې :« ٱللَّهُ نَزَّلَ أَحۡسَنَ ٱلۡحَدِيثِ كِتَٰبٗا مُّتَشَٰبِهٗا مَّثَانِيَ تَقۡشَعِرُّ مِنۡهُ جُلُودُ ٱلَّذِينَ يَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمۡ وَقُلُوبُهُمۡ إِلَىٰ ذِكۡرِ ٱللَّهِۚ ذَٰلِكَ هُدَى ٱللَّهِ يَهۡدِي بِهِۦ مَن يَشَآءُۚ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٍ ٢٣ » . دزمرسورت(٢٣) آیت

ژباړه :«الله (جل جلاله) ترټولوغوره کلام نازل کړی دي ،هغه کتاب چې آیتونه یې (یوله بل سره) ورته اوغبرګ(تکرارول یې خوند پیداکوونکي) دي ددغه په اوریدو دهغه کسانو پوستکې رپیږي چې دخپل رب څخه وویرېږي بیاددوی پوستکي اوزړونه په نرمیدوسره دالله(جل جلاله) یادته میلان کوي دا دالله (جل جلاله) هدایت دی(سمه لاره ده) چې ددې په وسیله چاته چې وغواړي لاربښیي اوڅوک چې الله(جل جلاله) لار ورکې کړي نو هغه ته هیڅ لاربښودنشته. »

اودریښتیني مخبر(صلی الله علیه وسلم) په قول چې وایي : «الاشارة اشد علی الشیطان من الحدید ».

دشهادت په ګوته سره اشاره کول په شیطان باندې داسې تاثیرکوي چې دهغه ټوله مبارزه چې دمخلص بنده دزړه دبې لارې کولولپاره یې پکاراچولې وی خنثی اوله منځه یې وړي اوداشارې دغه عمل دلمونځ کوونکي شخص غوښتنې اوزارۍ دمقبولېت لوړودرجوته رسوي اودپاک خدای(جل جلاله) په واحد دربارکې دقبلېدو سبب جوړوي ترڅودنومورې بنده عبادت قبول اودلوی خدای(جل جلاله) په ځانګړې فضیلت کې واقع شي . بمنه وکرمه ونعوذ بالله من شرور الشیاطین وشرور انفسنا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې دکولوپه اړه داحنافوفقهاوو کرامو(رحمةالله علیهم) دڅېړنوخلاصه

دلمانځه په قعدوکې دالتحیاتودویلوپه وخت کې کله چې د **اشهـد ان** دترکېب تلفظ کوو نوباید خنصره (غچې ګوته) اوبنصره (په غچې ګوته پسې ګوته) راټولې کړو او منځنۍ ګوته دابهام (بټې) ګوتې سره داسې حلقه شي چې دابهام(بټې)ګوتې سره دمنځنۍ ګوتې په سربانديې واقع شي د **لااله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته پورته اود **الاالله**دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته ښکته اوخپل ځای ته يوسواوخپل پام دشهادت دګوتې دپورته کولو دلومړۍ مرحلې څخه پیل کړواودګوتوحالت اونظردقعدې تروروستۍ برخې پورې وساتو ،لکه څرنګه چې ذکرشوي حالتونه په لاندنیوشکلونو کې په لازمو توضیحاتوسره راوړل شوي دي ، ددې په څنګ کې دځینومعتبروفقهي مراجعویادونه هم کوو:

(ردالمختار- فتح القدیر- محیط –زاهدي –بحرالرائق –مبسوط –مجموعة الرسائل ابن عابدین (رحمة الله علیه)- مختارات النوازل صاحب هدایه (رحمة الله علیه)- تزیین العباده لتحسین الاشار ة ملا علی قاری (رحمة الله علیه) –مواهب الرحمن –مراقی ....)

داشهدان دتلفظ کولو په وخت کې دښي لاس ګوتې په لاندې حالت کې قرار لري .

اشهد ان

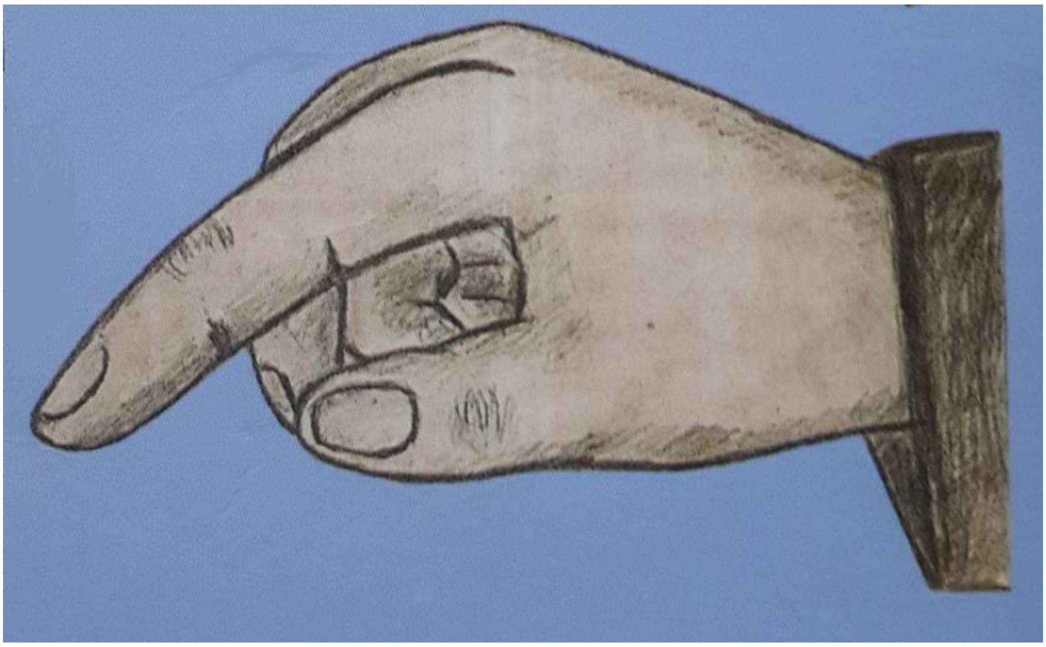

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلااله دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته پورته کيږي . لکه په لاندې شکل کې :

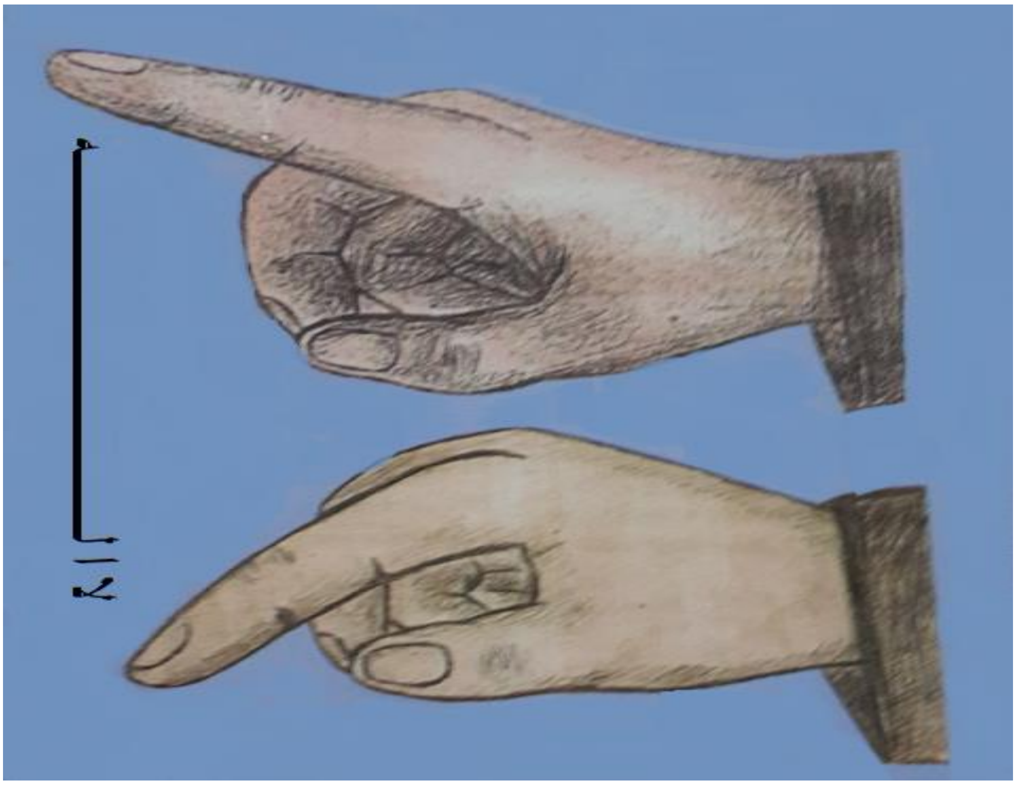

د **الاالله** دتلفظ کولوپه وخت کې دشهادت ګوته په دې حالت په خپل ځای کې قرارنيسي . لکه په لاندې شکل کې :

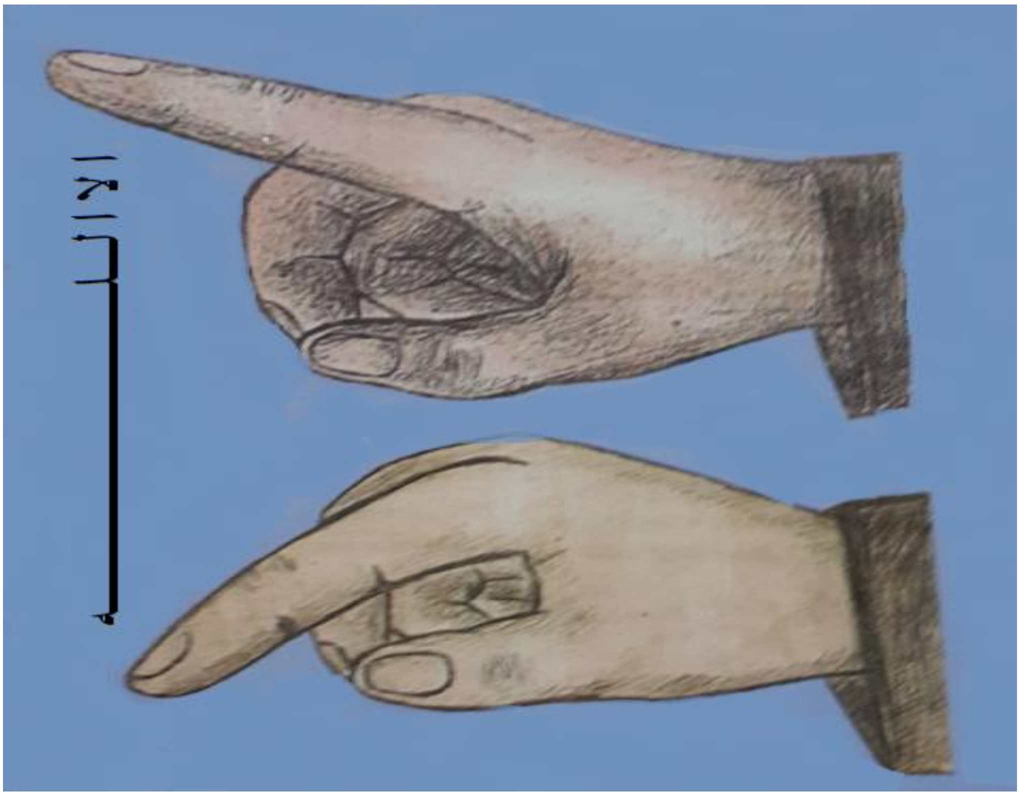

(c) ketabton.com: The Digital Library

دقعدې تر وروستۍ برخې پورې ګوتې په لاندې حالت پاتې کیږي :

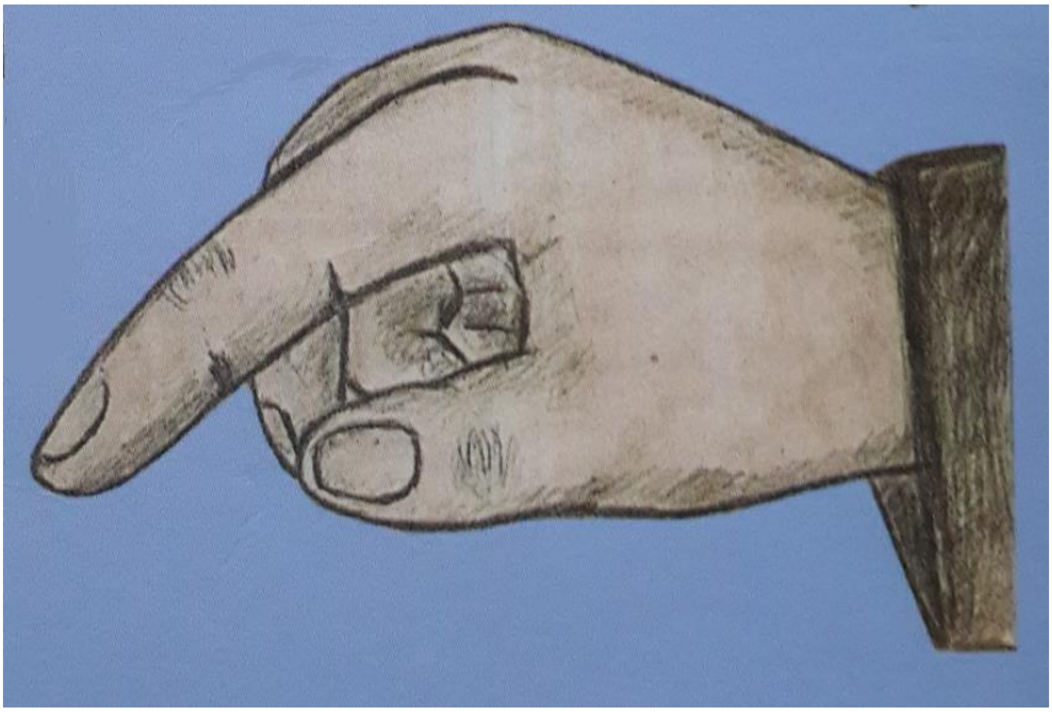

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې په اړه ضروري احکام اومسائل

1. لمونځ کوونکی بایددلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره کول دلمانځه له سنتونوڅخه وګڼي .
2. دقعدې دلومړۍ برخې یعنې دالتحیاتودویلوپه وخت کې د(وعلی عبادالله الصالحین) ترختم پورې باید ګوتې په لومړي مبسوط (هموار) حالت کې واقع شي .
3. د اشهد ان دتلفظ په وخت کې څلورنورې ګوتې دشهادت له ګوتې پرته په داسې طریقې سره چې وروسته بیانیږي راغونډې شي .
4. دخنصرې (غچی) اوبنصرې (په غچی پسې) دوې ګوتې راغونډې اودابهام (بټه) ګوته دې له منځنۍ ګوتې سره نوک په نوک حلقه شي اودشهادت ګوته دپه تړلي حالت کې وساتل شي.
5. دلا دتلفظ په وخت کې دشهادت دګوتې حرکت پورته خواته پیل کیږي اود اله دتلفظ په وخت کې دپورته والی آخري مرحلې ته رسیږي .
6. دالا دتلفظ په وخت کې دشهادت دګوتې حرکت ښکته خواته پیل کیږي اود الله دتلفظ په وخت کې دشهادت ګوته بیرته خپل اصلي ځای ته راوړل کیږي .
7. د لااله دتلفظ اودشهادت دګوتې دپورته کولومعنی اومفهوم په واقعي ډول دبل هرقسم معبود نشتوالی اونفې دلمونځ کوونکي په زړه اوذهن کې متصورکول افاده کوي اوهمدارنګه د الاالله تلفظ اودشهادت دګوتې ښکته کول خپل ځای ته چې معنی اومفهوم یې دالله (جل جلاله) وحدانیت اویوازې پالنه ده دمومن بنده په زړه اوذهن کې متصورکوي .
8. دشهادت په ګوتې سره داشارې دعمل دپای ته رسولونه وروسته لمونځ کوونکی بایدخپلې ګوتې دلمانځه ترپایه پورې په داسې ډول چې په څلورمه شمیره کې یې یادونه وشوه وساتي .
9. لمونځ کوونکی باید دشهادت په ګوته سره داشارې دکولودلومړۍ مرحلې څخه دقعدې تروروستۍ مرحلې پورې خپله پاملرنه اونظروساتي .
10. که چېرې لمونځ کوونکی دآسویلي یا ارګمي ددفع کولولپاره اویادنورو اړتیاوو له امله چې په لاس سره یې سرته رسوي بایدچې په چپ لاس سره یې ترسره کړي مګردلمانځه په نوروحالاتوکې دې ته ورته اړتیاوې په ښي لاس سره ترسره کولای شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

11. کـه څـوک دښـي لاس دشـهادت ګوتـه ونـه لـري پـه دې حالـت کې څرنګـه چې داشـارې کولووسـيله (دشهادت ګوته) نشته داشارې عمل له نوموړي شخص څخه ساقط دي اوپه نوروګوتوسره داشاره نه کوي .

12. څرنګه چې دلااله الا الله کلمه په ټولوحالاتوکې په ځانګړې ټوګه دعبادت اوزاريو په وخت کې په پوره درناوي ،مد او اوږدوالي سره تلفظ شي ثواب اوبدله به يې زياته وي .

په همدې ترتيب دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې په وخت کې پورتنۍ کلمه په پوره درناوی ،مد اوپوره اوږدوالی سره تلفظ شي اودنوموړي عمل سرته رسول دګوتې په منظمواوسمو حرکتونو ،مراتبواومراحلوسره سرته ورسيږي نولمونځ کوونکی به دپوره پوره اجراوثواب څخه برخمن شي اوشيطان ته به يوه سخته اودوام لرونکې ضربه وارده شوې وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه اړونددځلورګونوامامانو اومحقيقوعلماءکرامو دنظرياتوخلاصه

دمحقيقوعلماءکرامولـه بحثونواوڅيړنوڅخه وروسته چې دشـهادت پـه ګوتې سره داشارې دعمـل پـه اړه يـې کړې وې ددوی دنظرياتواو افکارونتيجه اوپايله چې په مجموعي ډول حضرت خاتم الفقها ءالمحقيقين السيدمحمدامين مشهورپه ابن عابدين (رحمةالله عليه) داسې بيانوي :

«ثم من ادلتها الاجماع اذلم يعلم من الصحابة (رضى الله عنه) ولامن علماء السلف خلاف فى هذه المسئله ولا فى جواز هذه الاشارة ولا فى تصحيح هذه العبارة بل قال : به امامنا الاعظم وصاحباه وكذاامامنا المالک والشافعى واحمدوسائرعلماء الامصاروالاعصارعلى ما ورد به صحاح الاخباروالآثار... »

ژباړه : «پس ! له دلائلوڅخه وروسته يې اجماع ده ځکه چې په دې مسئله کې له اصحابو کرامو(رضى الله عنهم) اوسلفوعلماء کرامو(رح) څخه اختلاف نه دی څرګند شوی اونه ددې په جوازکې کومه اشاره شوې ده اونه يې په صحيح والی کې کوم عبارت راغلی دی بلکه په دې اړه زموږامام اعظم اودده يارانو اوهمدارنګه زمونږامام مالک ، شافعى ، احمد(رحمة الله عليهم) اونورو جيدو علماوو هم دهغه څه په اړه ويناوې کړې دي کوم چې په هغه سره صحيح اخباراوآثار واردشوي وي . »

ليــدل کيــږي چــې داحنافوعلماءکرامو(رحمــة الله علــيهم) ســربيره داهــل ســنت والجماعــت دری نورومذهبونوعلماء کرام (رحمة الله عليهم) دشهادت په ګوته سره داشارې دعمل داثبات په اړه يوله بل سره متفق دي .

څرنګه چې ددوی په نزد کومه مسئله متفق عليه واقع شي مونږته داسې مفهوم راپه ګوته کوي لکه چې هغه موضوع له څلوروخواوو څخه په څلورودیوالونوسره احاطه شوې وي نوپه هيڅ صورت سره هيڅوک نشي کولای چې په نوموړې موضوع کومه نيوکه اواعتراض ولري اودغه موضوع به په خپلوحدودوکې خوندي ســاتلې وي اوکــه څــوک پــه هغــه بــاره کــې لــه ځانــه يــونظر اونيوکــه وړانــدې کــوي نودانيوکــه بــه دڅلورومذهبونودعلماءکرامو(رحمة الله عليه) له اجتهاديه نتيجې سره کاملاً ټکر ولري لکه چې حضرت امام طحاوي(رحمة الله عليه) دشرح معانى الآثارپه سريزه کې داسې فرمايلي دي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«فاعلمـان المجتهدين(رحمـة الله عليهم) بـذلوا جهـدهم فـی تحقيـق المسـائل الشـرعية وتـدقيق النظـائر الشرعية واستنبطوا احکام الفرع عن الادلة الاربعة فاتفاقهم حجة قاطعة.. »

ژباړه : «په دې پوه شه چې مجتهيدينودشرعي مسائلوپه تحقيق اوڅيړنه کې خپل کوښښ کړی دی ،دقيق اوشرعي مثالونه يې راوړي دي اوفرعي احکام يې له څلورګونودلائلو(مذهبونو) څخه راايستلي دي نوددوی اتفاق يوقاطع دليل دی. »

بناًبايد دعلماوو له فيصلوڅخه چې په دې برخه کې يې کړې دي صرف نظر ونه شي اوپه هغه باندې نيوکه هم پيدانـه شي لکه چې محقيقوعلماءکرامو(رحمة الله عليهم) دشـهادت پـه ګوتـه سـره داشـارې لپـاره خپـل دلايل داشارې دمانعينوپه وړاندې راوړي دي اوهغه ته يې په فقهي اواصولي بڼه (په نبوي احاديثوسره) خپل ځواب ورکړی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشهادت په ګوته سره داشارې دسنت والي دنفې کولو ځينې کمزوري دلائل

دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته سره اشاره کول د اشهدان لااله الاالله دويلوپه وخت کې په مطلق ډول سره سنت ده اماپه دې سربيره ليدل کيږي چې ځينې کسان دمختلفو ، ضعيفوعلتونواودلائلوپه اساس کوښښ کوي چې دشهادت په ګوته سره داشارې سنت والی نفې کړي حتی تردې چې معاذبالله هغه ته دبدعت وربښلوقصداواراده لري چې دهغې له جملې څخه دوه دلائل په لاندې ټکوکې بيانږي :

1.دحضرت مجددالف ثانی(رحمة الله عليه) وينادليل نيسي چې داحاديثوداضطراب په حکم سره يې دشهادت په ګوته سره داشارې کولوپه باره کې کړې ده ،اوکه مضطرب حديث او يادهغه ديوې برخې تطبيق اوترجيح صورت ونه نيسي نوداضعيف حديث دي ،لکه څرنګه چې اوس شاه صاحب کشميري ،حضرت شاه محمديحيې اوميرزامظهرجان جانان اوعلامه پانی پتي (رحمهم الله) په دې حکم کې له مجدد الف ثاني(رح) سره موافق نه دي اودده داحکم يې په هندوستان کې دحديث اودهغه داوصولودعلم په پوره توګه نه خپربدل ګڼلي دي اوپه حقيقت کې ددغه حديثونو ترمنځ کوم ټکر وجودنه لري بلکه دوختونو او کړنو(افعالو) ترمنځ له اختلاف څخه يې سرچېنه اخيستې ده .

2.په ظاهرالروايت کې دغه مسئله نه ده راغلې چې نومورې خبره اودهغه علت دعديدي (شميرنې) له وجود څخه مردود وي ځکه چې :

لومړی دظاهرالروايت په کتابونوکې دکومې مسئلې نه يادونه دهغه مسئلې په غلط والی باندې دلالت نه کوي بلکه له بله اړخه امام ابويوسف (رحمة الله عليه) دغه حکم په خپل کتاب(امالی) کې اوهمدارنګه امام محمد په خپل کتاب (موطاء) کې داسې بيان کړی دي چې دنادرالروايت په درجه کې قرارلري اوکله چې کومه مسئله دظاهرالروايت په کتابونوکې نه وي بيان شوې نو ؛ په نادر الروايت کې داعتبار وړده.

خوله ټولونه مهم دمجتهيدينو کرامو(رحمة الله عليهم) کلي قول دی چې وايي :

«اذاصح الحديث فهو مذهبی مبين . »

ژباړه : «کله چې حديث شريف صحيح شونو ؛هغه زماپه مذهب کې ښکاره دليل دی . »

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداخبره ده چې امام اعظم (رحمة الله علیه) هم د«رفع الاصبع عند التشهد . »په سنت والي سره قائل دی ،نودائمه وو ځخه داحنافومذهب ددغه عمل دسنت والي بیان کړی دی ښه لادا چې دفتوا وو په کتابونواوداحنافودفقهې دمعتبروکتابونوپه شرحوکې هم دشهادت دګوتې دپورته کولوپه سنت ګڼلوترجیح ورکړل شوې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینې کتابونه چې دشهادت په ګوته سره اشاره کول په کې تشریح اوتائېد شوي دي

ردالمختار- بحررائق- فتح القدير- نهرفايق – ذخيره –شروح الهدايه – كبيرى – صغيرى- املاءامام ابويوسف (رحمة الله عليه)- مشيخه امام محمد(رحمة الله عليه)-قسهاتى- شرح كيداني – شرح على الاشباه والنظائر- تحفه – شمنى شرح مختصرالوقايه – محيط – منية – المصلى- نهايه – واقعات- جامع الصغير- مبسوط شيخ الاسلام – بدايع – ذخيره برهانيه –معراج الدرايه –تبيبن شرح الكنز –ملتقط – نقايه – ظهيريه – قونويه- منية المفتى- غررالافكار-مواهب الرحمن –شروح مجمع البحرين – سراج المنير- فتح المنان –حاشيه –كنزغلام فخرالدين – فتاوى العزيزى – رساله شاه عبدالعزيز(رحمة الله عليه)-محمودالروايه – تحرير-برجندي – صراط المستقيم – منحة الخالق –العجاله فى تحقيق اسنتان اشاره – شرح معانى الاثار-رساله شاه يحيې بن مجدد-نمازكامل – حاوى – نورالايضاح –جوامع الاصول – رساله امام اجل متقى – مسائل طهارت ونماز – خزانة الروايات – جامع المضمرات – سراج المنير- مطالب المومنين – حاشيه برجند ى – عينى دربنايه – امالة التنبهات – شرح زاهدي – طحطاوى – اجناس – مسلک المتقين – حقيقة المتقين –حقيقة المهتدي – شرح النقايه – كلمات الطيبات – امدادالمتقين على تهناوى – عنايه – فتاوى ابن عبدالبر – موطاءامام محمد (رحمة الله عليه)- دررالبحار – معارف السنن – مشكوة المصابيح – مسلم – بخارى – آپ كامسائل – فتاوى ديوبند – فتاوى واحدي – احسن الفتاوى – اعلاء السنن – سعايه – نوازل ابولېث (رحمة الله عليه) غنيه – جليه – تعليق الممجد – كتاب فقه على مذاهب الاربعه – مجموعه محمدعبدالحى (رحمة الله عليه) – رمزالحقايق – كفايه – رسائل الاركان – برجندي شرح النقايه – عينى التحفة – شرحى ملتقى – تاتارخانيه –رفع التردد فى عقدالاصابع عندالتشهد –مختارات النوازل – ايضاح شرح الاصلاح والناصرى – حلية المحلى شرح منية المصلى – تعليق الصبيح على مشكوة المصابيح – مكتوبات هاشمى – مراقى الفلاح – تزيين العباده لتحسين الاشاره- عمده الرعايه – ضارم الهاشم –اركان اربعه – بحرالعلوم – مكتوبات شاه فقيرالله - نافع الكبير –مجموعه الرسائل – نفع المفتى – فصل الخطاب – نيل الوطار – بيهقى – حجة الله البالغه – فتاوى المحموديه – فتح الوهاب – خيرالفتاوى – متانه – كفاية المفتى – جوهرة النبيره – شرح الياس – ملتقط - نسائى – مجموع الزوائد – مسنداحمد – بذل مجهود- رحمت بيان – ابن ابى شيبه – شرح مذهب – ابوداود – موطاءامام مالک – معاجم طبرانى – سنن سعيد ابن منصور- امالة الشبهات – مفتاح البشاره لاهل الاشاره – فتح ملهم –ثوبة الجديد –فقه اسلامي وادله – مرقات – اشعة اللمعات .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال لنده پيژندنه

اندیشه توګـــرچه بود درخـوشـــاب   تابان نشـــود تا که نیـاید به کــتاب

ګرطبع نشد وبه دسترس مردم نفتاد   برقیست درخشنده ونقشیست برآب

دهـرات دلرغـوني اوزاړه ښاردنبوي خرقې (ص) سـويل تـه دهـرات دتـاريخي ارګ (داختيارالـدين قلعې) تـه مخـامخ يـوه کوڅـه چې دخواجـه محمديوسـف رخبنـد (رح) پـه جومـات اوزيـارت سـره شـهرت لـري چې همدادخواجه صاحب داوسيدلوځای له ځانګړو برکتي آثارو څخه برخمن دی نوموړی دخواجه ابوالوليد آزاداني (رح) اود احمد ابن ابی رجاء (رح) « دامام بخاري (رح) داستاذانوڅخه دی اودده په روايت سره په صحيح البخاري کې احاديث هـم راوړل شـوي دي » معاصرؤ اودهغـه عاليقـدر اصـلي جومـات هـم همدلتـه موقعيت لري چې دخدای پالنې(عبادت) دځلويښتو ورځو اوشپو خونه(چله خانه) يې هم په هغه کې ده چې تراوسه پورې (۱۳۸۹هـ ش) هم په خپل ځای کې پرته ده . له هغه وروسته ځينو قدرمنو لکه خواجه عبدالله انصاري (رح) هم په هغه کې ځلويښت شپې اوورځې تيرې کړې دي اوپه دې وروستيوکلونوکې په هغه جومات کې دهيواد پياوړي عالم ،اديب اوشاعر شخص ښاغلي فضيلتمآب مولوي عبدالله (شفيقي) يوعلمي پراخ مرکز تأسيس کړيدی اوپه هغه که طالب العلمانو ته داسلامي علومو زده کړې ورکول کيږي .دنوموړې رسالې ليکوال ښاغلی عبدالرحيم فوزي(هروي) دمحمدامين (هروي) زوي اودګل احمد(هروي) لمسی چې په (۱۳۲۸ هـ ش) کال په همدې کوڅه کې زيږيدلی دی . اوپه (۱۳۵۲هـ ش) کال کې دهرات جـامع شـريف لـه عـالي دارالعلوم څخـه فـارغ شـوی دی . ددې رسـالې ليکـوال څوکلونـه پـه دينـي مدرسـو اوښوونځيوکې طالب العلمانو او زده کوونکوته داسلامي علومو تدريس کړيدی ،چې په دې دوران کې يې ګڼ شميرکتابونه اورسالې ليکلې دي خو ؛ په دې وروستيوکې يې ديوه داسې مهم اومعتبر اثرليکلوته ملا وتړله چې دا اثردلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته داشارې دسنت د ژوندي کولولپاره يواړين امربلل کيږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دژباړن ژوندلیک ته لنډه کتنه :

نوم اوتخلص : نعمت الله پټانزی. **دپلارنوم :** شهید اسدالله صدیقي. **دنیکه نوم :** عبدالغیاث.

زوکړه :

نعمت الله پټانزی په (۱۳۶۷ه ش/۱۹۸۸م) کال کې دوردګو ولایت دسیدآباد ولسوالی دشنیز د درې دپټانخیلو په کلي کې په یوه درنه اودینداره کورنۍ کې زیږدلی دی .

زده کړې :

- لومړنۍ زدکړې یې ترشپږم ټولګي پورې دوردګو ولایت دسیدآباد ولسوالی دسعدیې په لومړنۍ ښوونځی کې ترسره کړې دي .
- منځنۍ اوثانوي زده کړې یې هم دوردګو ولایت سیدآباد ولسوالی دحضرت خالدبن ولید (رض) تکېې په عالي لیسه کې ترسره کړې اوله نومورې لیسې څخه په(۱۳۸۶ ه ش) کال کې په اعلی درجه (اول نومره) فارغ شو .
- دکانکورله آزموینې وروسته دهرات پوهنتون داقتصاداومدیریتي علوموپوهنځۍ ته بریالی شو ،اګرچې یوکال یې په دې تحصیلي دوره کې دځینوستونزوله امله ځنډراغی خوله نومورې پوهنځۍ څخه په (۱۳۹۱ه ش) کال کې په پوره بریالیتوب سره فارغ التحصیل شو.
- نعمت الله پټانزي په (۱۳۹۰ه ش) کال کې دمدیریت او تجارت (Business Administration) په څانګه کې دجرمني ددوست هیواد دهانس بنیاد(Hones Foundation) لخوادافغانستان دسوداګرۍ اوصنایعوله خونې څخه ترشپږمیاشتنیوعملي اونظري زده کړو وروسته تصدیق نامه لاس ته راوړې ده.
- نعمت الله پټانزي په (۱۳۸۸ه ش) کال کې دجمعیت اصلاح افغانستان داسلامي معارف له کورس څخه هم تصدیق نامه ترلاسه کړی ده.

آثار اولیکنې :

1. دلمانځه په قعدوکې دشهادت په ګوته اشاره (ژباړه ،همدا اثر) .
2. په اسلام کې دږیرې حکم (ژباړه ،ناچاپ اثر) .
3. دپټان ننګ (شعري ټولګه ،ناچاپ اثر) .
4. ترمې اوښکې (دحمدونو او نعتونو شعري ټولګه ،ناچاپ اثر) .
5. دغیرت څیره (دغازي شیرخان وردګ په ژوند او خاطرو هر اړخیزه څیړنه ، ناچاپ اثر) .
6. جیومتریک مفاهیم اوفورمولونه (ناچاپ اثر) .
7. رنګینې کرښې (دپوهنتون خاطرې ،ناچاپ اثر) .
8. ګڼ شمیرنورې مقالې چې د هیواد په بیلابیلو مجلو ،ورځپاڼو او ویب پاڼو کې خپرې شوې دي .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library